

3. SZÁMÚ MELLÉKLET (A PÁLYAMUNKA BORÍTÓLAPJÁNAK MINTÁJA)

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**Zöld finanszírozás a Magyar Nemzeti Bank és a
kereskedelmi bankok tevékenységének**

Kézirat lezárásának dátuma:

2023/11/30

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. A zöld finanszírozás meghatározása, folyamata	6
2.1. “Green finance”, “green bonding”	6
2.2. A zöld finanszírozás folyamatának fő szakaszai	8
2.2.1. 1.szakasz: A társadalmilag felelős befektések előnyben részesítése	8
2.2.2. 2. szakasz: Az ESG (Environment, Social, Governance) faktorok adaptálása és a külső költségek internalizálása	8
2.2.3. 3. szakasz: A fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás hatásbefektetéssel	9
3. Szakpolitikai és jogszabályi háttér	11
3.1. ENSZ Fenntarthatósági Célok	11
3.2. A Párizsi Megállapodás	11
3.3. Az Európai Zöld Megállapodás	12
3.4. Az Európai Unió Fenntartható Finanszírozás Akcióterve – Taxonómia rendelet	13
4. A Magyar Nemzeti Bank törvényen alapuló tevékenységei és a fenntarthatóság	17
4.1. A fenntarthatóság és a monetáris politika kapcsolata	17
4.2. A Magyar Nemzeti Bank prudenciális felügyeletének jelentősége	18
5. A Magyar Nemzeti Bank Zöld Programja	20
5.1.1. Első pillér: A környezeti problémákhoz kapcsolódó pénzügyi kockázatok csökkentése	20
5.1.1.1. Az első forgatókönyv	21
5.1.1.2. A második forgatókönyv	22
5.1.1.3. A harmadik forgatókönyv	23
5.2. Második pillér: A társadalmi, nemzetközi kapcsolatok szélesítése a tudás érdekében	24
5.2.1. Hazai egyetemek	24
5.2.2. Szakirányú továbbképzések, felnőttképzések	25
5.2.3. Egyéb programok	26
5.3. Harmadik pillér: A Magyar Nemzeti Bank működésének zöldítése	27
5.3.2. A Magyar Nemzeti Bank gépjárműflottájának energiafelhasználása	29
5.3.3. Levegővédelem	29
5.3.4. Vízgazdálkodás	30
6. Zöld pénzügyi megoldások	32
6.1. Zöld Otthon Program	32
6.2. Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program	36

7. Zöld pénzügyi termékek – a kereskedelmi bankok szerepe	38
8. Összegzés, következtetések, de lege ferenda javaslatok	41
9. Irodalomjegyzék.....	42

1. Bevezetés

Napjainkra már minden kétség nélkül kijelenthető, hogy a gazdasági, szociális, illetve környezeti kérdéskörök nagy mértékben állnak egymással kölcsönhatásban Ennek értelmében szükséges kiemelni azt a tényt, hogy a pénzügyi intézményrendszer az előbb említett három kritériumnak megfelelő politikát kell, hogy folytasson, hiszen fontos, hogy ne „csak” egy jól működő gazdasági infrastruktúrát tartson fenn, hanem azoknak legyen mind *társadalmi*, mind *környezeti* haszna is.¹

Ahhoz, hogy csökkenteni lehessen a klímaváltozás ütemét, óriási mértékű pénzügyi erőforrásra van szükség.² Itt nagyon fontos megjegyezni, hogy a szóban forgó, szükséges becsült beruházási volumen akkora, hogy a magánforrások bevonása és az erre való ösztönzés mind a banki hitelek piacán, mind a tőkepiacokon *elengedhetetlen*.³ A tőkés és imperialista gondolkodás által vezérelt világban szükség van a fenntartható fejlődésre, hogy a bolygó a jövő nemzedékek⁴ számára is létezzen.

A dolgozat – a területi korlátokra való tekintettel – nem taglalja, mégis szeretném felhívni a figyelmet a téma emberi jogi vonatkozásaira is, hiszen véleményem szerint szervesen befolyásolja az egészséges környezethez való jog érvényesülését. A fenntarthatósági igények teljesítése érdekében felelősségtudat alakul ki a vállalatok és azon befektetők körében, akik invesztálnak a vállalatokba. Azonban több kérdéskör is felmerül az ügy kapcsán. Például, mi történik akkor, ha a vállalat megtéveszti a befektetőit és a fogyasztókat azzal, hogy azt állítja, hogy a terméke környezetbarát, és ezáltal jut nyereséghez (Greenwashing⁵)? És pontosan mit értünk az alatt, amikor azt állítjuk valamiről, hogy "zöld"?⁶

A dolgozat alapvetően három fő részre tagozódik. Az első részben bemutatásra kerül maga a *zöld finanszírozás*, illetve, hogy milyen eszköztárral rendelkezik, mi a folyamata. Az első

¹ PÁNOVICS ATTILA: A fenntartható finanszírozás felelőssége – újabb lépések az Európai Beruházási Bank elszámoltathatósága érdekében (EJ, 2023/4., 30-36. o.)

² KOLOZSI PÁL PÉTER – LADÁNYI SÁNDOR – STRAUBINGER ANDRÁS: Pénzügyi eszközök klímakockázatának mérése – Módszertani kihívások és jegybanki gyakorlat, Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 1. szám, 2022. március, 113–140. o.

³ DR. BATTÁ JUDIT – Vállalati hitelek, zöld pénzügyek – előadás a Pénzügyi Jogi Akadémia (Budapest Institute of Banking) keretein belül – Budapest, 2023. február 17.

⁴ Lásd bővebben:

1. MARINKÁS GYÖRGY: Az egészséges környezethez való jog, mint alapvető emberi jog – Lehetséges megközelítések az egyes emberi jogvédelmi mechanizmusok gyakorlata alapján, különös tekintettel az őslakos népeket érintő kérdésekre in: Agrár- és Környezetjog; 2020. 29. szám
2. HERMANN VERONIKA: Az egészséges környezethez való jog átfogó védelme az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában; Doktori értekezés (2016)

⁵ Lásd bővebben: STEPHEN KIM PARK: Investors as Regulators: Green bonds and the governance challenges of the sustainable finance revolution, 2018

⁶ HARAN C: Political economy of green finance: Analysing its effect on the development of legal framework in: Indian Journal of Integrated Research in Law; Volume III Issue III; 1-3 o.

részben fogom bemutatni az ESG-szabályozást is, ám mivel úgy gondolom, hogy ez egy önálló dolgozat témája is lehetne, igyekszem *röviden* bemutatni az aspektusait. A dolgozat gerincét a Magyar Nemzeti Bank *fenntarthatósággal* kapcsolatos tevékenysége fogja adni, hiszen magát a zöld finanszírozást a dolgozatban közjogi oldalról közelítem meg. Ismertetésre fog kerülni a Magyar Nemzeti Bank monetáris politikájának, illetve prudenciális felügyeletének jelentősége, továbbá magának a Magyar Nemzeti Bank működésének a fenntarthatósága (pl. fűtés, vízhasználat stb.), illetve a Magyar Nemzeti Bank zöld programjai. Az utolsó rész, a kereskedelmi bankok egyetlen fejezetet kap, hiszen a Magyar Nemzeti Bank tevékenységéhez nagymértékben hozzáköthető a kereskedelmi bankok felügyelete, illetve az általuk támogatott hitelek. A dolgozat zárásaként összegezni fogom a témából levont következtetéseket, illetve de lege ferenda javaslatokat fogok megfogalmazni.

A dolgozat interdiszciplináris, néhol vannak benne erős környezetjogi elemek, néhol gazdaságtudományi utalások, illetve a gazdaságtudományok által alkalmazott módszerek, mint például diagramok. Mindezek mellett szeretném kijelenteni – és ezzel egyidejűleg lezárni a bevezető részt –, hogy igyekeztem megtartani a már említett közjogi szemlélődést a témát illetően.

Nyilatkozom, hogy a dolgozat elkészítéséhez mesterséges intelligenciát nem használtam.

2. A zöld finanszírozás meghatározása, folyamata

2. 1. “Green finance”, “green bonding”

A 2000-es évek elején a külföldi szakirodalomban a „*green banking*” kifejezést használták, amikor a bankok működése és a környezeti tényezők kapcsolatát vizsgálták.⁷ Napjainkra már a „*green finance*” a használatos *terminus technicus*. A magyar szakirodalomban „zöld pénzügyekként” és „fenntartható pénzügyekként” szoktak rá hivatkozni. A fenntartható jelző használata nyomatékosítja, hogy a környezeti tényezők figyelembevétele mellett a társadalmi és vállalatirányítási tényezőket is figyelembe veszi ez a fajta tágabb értelmezés.⁸ A dolgozatban a „zöld finanszírozás” terminus technikus kerül alkalmazásra tekintettel arra, hogy a „*green finance*” magyarul „zöld finanszírozásként” jelenik meg az Európai Unió intézményei által kibocsátott dokumentumokban is. Jelenleg nincs konszenzus arról, hogy mit jelent a „zöld finanszírozás”. Egy álláspont a szerint a „zöld finanszírozást” a következőképpen lehet definiálni: „A zöld finanszírozás egy olyan szervezett pénzügyi tevékenység, termék vagy szolgáltatás, amelyet a környezet fenntarthatóságának előmozdításának érdekében hoztak létre. Különböző kölcsönökből, finanszírozási hitelviszonyt megtestesítő eszközökből és befektetésekből áll, amelyek célja a zöld projektek fejlesztésének előmozdítása, vagy a hagyományos projektek környezeti hatásainak enyhítése.”⁹ A „zöld befektetők” a pénzt *globálisan* fektetik be, jellemzően olyan *fenntartható* tevékenységekbe, amelyek jelentős környezeti előnyökkel és tisztességes profittal szolgálnak. Ez magában foglalhatja az erdőirtás elleni küzdelmet és a környezetszennyezés visszaszorítását célzó programok finanszírozását is. Utalhat a „zöld hitelezésre”, amely a fenntarthatósági projektekhez nyújtott kölcsönöket jelenti, vagy a „zöld tőkebefektetésre”, amely a környezetvédelemmel kapcsolatban álló vállalatok részvényeinek vásárlását jelenti.¹⁰ Elmondható, hogy a zöld finanszírozás egyre nagyobb teret hódít, mivel a nemzetközi közösség igyekszik megfelelni az éghajlatváltozásról szóló 2016-os párizsi megállapodásnak, miközben a kormányok és a vállalkozások is arra törekednek, hogy csökkentsék a szén-dioxid-kibocsátásukat.

⁷ PINTÉR ÉVA – DEUTSCH NIKOLETT: A fenntartható fejlődés elvei és azok érvényre jutása a banki gyakorlatban (I. rész) in Vezetéstudomány XLII. Évf. 2011. 12. Szám; 13-22. o.

⁸ TÓTH BALÁZS, LIPPAI-MAKRA EDIT, SZLÁDEK DÁNIEL, KISS GÁBOR DÁVID: Az ESG-információk hozzájárulása az európai bankok pénzügyi stabilitásához in Pénzügyi Szemle 2021/3.; 441. o.

⁹ SEAN FLEMING: What is green finance and why is it important? in: World economic forum; 2020. 11. 20.; <https://www.weforum.org/agenda/2020/11/what-is-green-finance/> (2023. 11. 10.)

¹⁰ Ennél a pontnál szükséges a kereskedelmi bankok szerepe, hiszen az állami támogatásokon felül kérdéses, hogy az egyes kereskedelmi bankok milyen feltételeket kínálnak.

A fent említett tényeken túl szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy mennyi lehetőség rejlik benne az innováció számára. Bizonyíték erre, hogy minden évben új értékpapírok és befektetési konstrukciók jelennek meg világszerte. Ennek során *zöld kötvényeket* bocsátanak ki annak érdekében, hogy forrásokat teremtsenek környezetbarát projektek számára, az éghajlatváltozás elleni küzdelem és a fenntartható fejlődés követendő példájának megteremtése érdekében. A közelmúltban az Európai Unió elköteleződését fejezte ki az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság, illetve a fenntartható fejlődés mellett. Kifejezetten igyekszik arra, hogy elősegítse fenntartható növekedést előmozdító pénzügyi rendszer megvalósulását a szabályozási környezet *univerzális* átalakítása által. Ennek összességében az a célja, hogy azok a beruházások és tevékenységek, amelyek a környezeti fenntarthatóságot segítik elő, kedvezőbb finanszírozási feltételeket kapjanak, mint a „nem zöld” és kiváltképpen nem a „barna” beruházások és tevékenységek.¹¹

Ki kell emelni, hogy a *zöld* befektetések finanszírozása a fenntarthatóbb gazdasági modellre való átállás motorja. A UBS 2020 jelentés szerint az Egyesült Államok, Kína és Franciaország élen jár a zöld kötvények kibocsátásában.¹² A magyar szabályozás szerint kötvény alatt *„pénzkövetelést, ezen belül hitelviszonyt megtestesítő értékpapírt értünk. A kötvényben a kibocsátó (az adós) arra kötelezi magát, hogy az ott megjelölt pénzösszeget, továbbá a pénzösszegnek az előre meghatározott kamatát vagy egyéb járulékait, valamint az általa vállalt esetleges szolgáltatásokat (együtt: kamat) a kötvény mindenkori tulajdonosának vagy birtokosának (a hitelezőnek) a kötvényben megjelölt időben és módon megfizeti, illetőleg teljesíti.”*¹³ A zöld kötvények specialitása abban rejlik, hogy a hozzájuk kapcsolódó bevételekből kizárólag olyan beruházások finanszírozhatók, amelyek a környezetvédelemre összpontosítanak, és a klímaváltozást enyhítik. Ilyen beruházás például a napelem-parkok telepítése, energiahatékonyság javítása, hulladéklerakók rehabilitációja vagy elektromos közlekedési eszközök beszerzése.¹⁴

A zöldkötvény tulajdonképpen európai találmány. Az Európai Beruházási Bank 2007-ben bocsátotta ki az úgynevezett klímatudatos kötvényt (Climate Awareness Bond). Ez volt az első olyan kötvénykonstrukció, amelynek kibocsátásából származó bevételeket kizárólag megújuló

¹¹ Magyar Nemzeti Bank: Civil Konzultáció A környezetileg is fenntartható gazdasági növekedés elősegítéséről 4. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-zold-penzugyek-civil-konzultacio-osszefoglalo-tanulmany.pdf> (2023. 11. 12.)

¹² HARAN C: i.m. 3. o.

¹³ BOTOS KATALIN, HALUSTYIK ANNA, KOVÁCS ERIKA, PETRIK FERENC, RUSZNÁK TAMÁS, TOMORI ERIKA: Bankjog (2003); 399-400. o.

¹⁴ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: A pénzügyi közvetítőrendszer a környezetvédelem szolgálatában, avagy a zöld pénzügyi megoldások in Pro Futuro; 2022/2/12400 8. o.

energiával és energiahatékonysággal összefüggő projektekre lehetett fordítani. Ezt követően jött ki 2008-ban a Világbank első zöldkötvénye (World Bank Green Bond), amelynek a kibocsátásából származó bevételeket kizárólag a klímaváltozás elleni küzdelemmel kapcsolatos projektek finanszírozására használták fel.¹⁵

2.2. A zöld finanszírozás folyamatának fő szakaszai

2.2.1. 1.szakasz: A társadalmilag felelős befektések előnyben részesítése

Ennél a pontnál fontos kiemelni, hogy a pénzügyi intézményeknek kerülniük kell azon vállalatokba való befektetést vagy azok finanszírozását, amelyeknek a tevékenysége jelentősen *negatív* hatása van a környezetre. Az első szakaszban némely országokban a vállalatokba vagy az ágazatokba való befektetéseknek az átvilágításán és lehetséges kizárásán van a hangsúly.

2.2.2. 2. szakasz: Az ESG (Environment, Social, Governance) faktorok adaptálása és a külső költségek internalizálása

A külső költségeket internalizálni kell, azaz be kell építeni a döntéshozatali folyamatokba. Ez azért fontos, mert tulajdonképpen ezen külsőségek közép- illetve hosszútávon beárazásra kerülhetnek, mint például a szén-dioxid adó, vagy akár negatív hatást is gyakorolhat az intézmény tekintélyére. Gyakorlatilag ezeknek a külsőségeknek az időben történő beépítésével redukálni lehet a pénzügyi befektetések életképtelenné válásának veszélyét.

Érzékelhető az a tény, hogy megmérettetésekkel teli terület a nem pénzügyi teljesítmény *meghatározása*, így ennek a teljesítménynek a *mérése* és számszerűsítése annál nehezebb. Ennek módja, hogy különféle jelentésekben számolnak be a vállalatok a nem pénzügyi jelentéseikről (pl. fenntarthatósági jelentés), melyeknek az minősítése igencsak sok időt és energiát igényel. Ennek következtében jelent meg az igény arra, hogy fenntarthatósági értékelő ügynökségeket hozzanak létre. Számos értékelő ügynökség alkalmazza az ESG teljesítményértékelési módszereket avégett, hogy számszerűsíthetővé, ezáltal összehasonlíthatóvá tegyék a vállalatok *nem pénzügyi* teljesítményét.

A vállalatok által publikált ESG-információra alapozva az ügynökségek iparági besorolásokat és egyedi minősítéseket bocsátanak ki.¹⁶ A fenntarthatóság és a különféle gazdasági, társadalmi, illetve környezeti perspektívák előnyben részesítése a versenyképesség

¹⁵ LÓRÁNT BALÁZS, SZABADKAI DÁNIEL: A zöldkötvény standardok, mint a fenntartható finanszírozás alapjai in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022), 28. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erol.pdf> (2023.11.26.)

¹⁶ TÓTH BALÁZS, LIPPAI-MAKRA EDIT, SZLÁDEK DÁNIEL, KISS GÁBOR DÁVID: i.m.

szignifikáns javítását eredményezheti. Ennek következtében nélkülözhetetlen a pénzügyi termékek „zöldítése”, mivel ezek előmozdítják a tőke *zöld* beruházásokba való áramlását.¹⁷ Szeretném kiemelni ennél a pontnál, hogy ebben a folyamatban a Magyar Nemzeti Bank kiemelt szerepet játszik.¹⁸

A „*fenntartható befektetés*”, az ESG-célkitűzések egyértelmű figyelembevétele a befektetési termékekben és stratégiákban, beleértve a magas ESG-besorolású vállalatokkal szembeni kitettség maximalizálását az adott befektetési alap átlagos ESG-pontszámának növelése érdekében. Szűkebb értelemben a gyakorlatban ez azt jelentheti, hogy például az alacsony szén-dioxid-kibocsátású vállalatokra koncentrálnak, vagy kiszűrik például azokat a vállalatokat, amelyeknek jelentős mértékben megsértették a munkavállalói jogokat. Fontos kiemelni, hogy a hitelminősítő intézetek és más, az ESG-tényezőket figyelembe vevő intézmények által felhasznált ESG-adatok többségét a minősítendő vállalatok önkéntesen jelentik.

A jelentéstétel éves fenntarthatósági *riportok* közzétételével vagy a főként a hitelminősítő intézmények által irányított informális önkéntes kérdőívekre adott válaszok révén történik.¹⁹ Összességként az ESG jelentéstétel azért fontos, mert az ESG-alapú befektetések területe rendkívül gyorsan növekszik és fejlődik. Alkalmazása hozzájárul a fokozott átláthatóság megszilárdításának szerepében. Ezen tények hatására az Egyesült Államokban már több tapasztalt befektető is felszólalt az ESG-alapú befektetések témájában, és felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy az éghajlatváltozás kockázata egyben a befektetés kockázata is.²⁰

2.2.3. 3. szakasz: A fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás hatásbefektetéssel

Kijelenthető, hogy a zöld finanszírozás fő célja *környezeti* vagy *társadalmi* előnyök megvalósítása a pénzügyi megtérülés mellett. Ez azt jelenti, hogy a pénzügyi intézmények nem csak, hogy kockázati szempontból elkerülik azokat a vállalatokat és projekteket, amelyek *nem* fenntarthatóak, hanem *kizárólag* a fenntartható vállalatokba és projektekbe fektetnek be.²¹ Itt véleményem szerint nincs is szükség arra, hogy bemutatásra kerüljön milyen volumenű versenyelőnyre tehetnek szert azon vállalatok, amelyek a tevékenységüket úgy szervezik meg,

¹⁷ MATOLCSY GYÖRGY: A versenyképesség mint a fenntarthatóság meghatározó feltétele in Pénzügyi Szemle (2020), 65 (2. különszám); 9. o

¹⁸ Lásd továbbá az X. fejezetben.

¹⁹ JAVIER EL-HAGE: Are mandatory ESG disclosures the solution to misleading ESG ratings? 365-366. o.

²⁰ ANNE KELLY: ESG is investment strategy in Environmental Law Reporter; 8-2023

²¹ Zöld kötvény kibocsátási potenciál felmérése és az EU Fenntartható Pénzügyi Taxonómia használhatóságának vizsgálata – Vállalati felmérés a fenntartható finanszírozásról Magyarországon – Letölthető tanulmány (Deloitte, 2021.); <https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/energia-energiahordozok/articles/mnb-vallalati-felmeres-a-fenntarthato-finanszirozasarol-Magyarorszagon.html> (2023. 11. 14.)

hogyan azok megfeleljenek a fenntarthatóság kritériumainak. Ez is azt mutatja, hogy a pénzügy a fenntartható fejlődés előrehaladása elősegítésének az eszköze.

3. Szakpolitikai és jogszabályi háttér

3.1. ENSZ Fenntarthatósági Célok

Nagyon fontos szót ejteni az Egyesült Nemzetek Szervezetének célkitűzéseiről, amelyek a következők: a szegénység felszámolása, az éhezés megszüntetése, az egészséges jóllét, a minőségi oktatás, a nemek közti egyenlőség, tiszta ivóvíz és alapvető köztisztaság, megfizethető és tiszta energia, a tisztességes munka és gazdasági növekedés, az ipar, innováció és infrastruktúra, az egyenlőtlenségek csökkentése, a fenntartható városok és közösségek, a felelős fogyasztás és termelés, a fellépés az éghajlatváltozás ellen, az óceánok és a tengerek védelme, a szárazföldi ökoszisztémák védelme, béke, igazság és erős intézménye, és végül, de nem utolsónak a partnerség a célok elérésért.

Ezek az ún. *Sustainable Development Goals (Fenntartható Fejlődési Célok)*, avagy az SDG-k. A 2015-ben az ENSZ 193 tagállama által elfogadásra került a Fenntartható Fejlődési Menetrend („*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*”) - amely egy fenntartható fejlődési keretrendszer - keretében kerültek elfogadásra az SDG-k, azok biztosították a menetrend magját. Ezeket megemlíteni azért fontos, mert 2016-tól kezdve beépülnek mind az Unió, mind a globális politikai kezdeményezésekbe. Ennek értelmében a hitelintézetek a zöld finanszírozási stratégiájukat *megfeleltetik* az SDG-knek.²²

3.2. A Párizsi Megállapodás

A Párizsi Megállapodás²³ (Paris Agreement) „*az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye keretében létrejött első egyetemes, jogilag kötelező erejű globális megállapodás.*”. 2016. november 4-én lépett hatályba, és 2021. novemberéig 195 állam aláírta, 193 állam pedig ratifikálta. Valamennyi aláíró állam elkötelezett afelől, hogy végrehajtsa a Párizsi Megállapodásban foglaltakat. A Megállapodás egy a globális felmelegedés korlátozására irányuló *cselekvési tervet* tartalmaz, amelynek a lényeges elemeit lentebb kívánom ismertetni pár soros terjedelemben.

Az első és egyben legfontosabb eleme a Megállapodás azon hosszú távú célkitűzése, miszerint a kormányok elkötelezettséget vállalnak arra, hogy a globális átlaghőmérséklet emelkedését az industrializáció előtti szinthez képest jócskán a 2 C° alatt tartsák, és

²² Lásd bővebben: Sustainable development goals <https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/> (2023. 11. 22.)

²³ A Párizsi Megállapodás teljes szövege: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019(01)) (2023. 11. 23.)

törekedjenek arra, hogy az emelkedés csupán 1,5 C° legyen. Szükséges még arról is szót ejteni, hogy az aláíró államok kormányai olyan átfogó nemzeti éghajlat-politikai cselekvési terveket terjesztenek elő, amelyek a kibocsátásuk csökkentését veszik górcső alá. A kormányok ezen cselekvési terveiket *ötévenként* közzéteszik, és a tervek előrehaladtával folyamatosan egyre nagyratörőbb célokat jelölnek meg.

Fontos elemei a Megállapodásnak az *átláthatóság és a felügyelet*, hiszen az egyes országok folyamatosan beszámolnak mind egymásnak, mind pedig a *nyilvánosságnak* az előrehaladásról. Utolsóként szeretném kiemelni, hogy véleményem szerint az Európai Unió ebben a tekintetben (és még sok másban is, lásd: szociális ellátórendszer) olyan szolidáris közjogi magatartást fog tanúsítani, ami példaértékű lehet, hiszen a tervek szerint hozzá fognak járulni a klímavédelem finanszírozásához a fejlődő országokban is.²⁴

3.3. Az Európai Zöld Megállapodás

Az Európai Unió tagállamai annak érdekében, hogy a fent említett Párizsi Megállapodásban rögzített vállalásaikat teljesíthessék, kitűzték célul, hogy 2050-re megvalósítsák a klímasemlegességet. Ennek érdekében létrejött az Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal), ami egy szakpolitikai intézkedéscsomag, melynek alapvető célja, hogy „beizzítsa” a zöld átállást, és hogy elősegítse a 2050-re kitűzött klímasemlegesség megvalósulását.²⁵

Céljai között szerepel még többek között a tiszta, megfizethető és biztonságos energiaellátás, az ipar mozgósítása a környezetbarát és körforgásos gazdaság elősegítése érdekében, az energia- és erőforrás-hatékony építés és korszerűsítés, a kutatás mozgósítása és az innováció előmozdítása, a szennyezőanyag-mentesség a toxikus anyagoktól mentes környezetért, az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megóvása és helyreállítása, „a termelőtől a fogyasztóig”: méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszer, illetve a fenntartható és intelligens mobilitásra való átállás felgyorsítása.

Az Európai Zöld Megállapodás becsült beruházási volumene miatt elengedhetetlen, hogy bevonásra kerüljenek a magánforrások és óriási szerepe van ebben a banki hitelek piacának, illetve a tőkepiacoknak az erre való ösztönzés terén.²⁶ A lényeg, hogy az összes szakpolitikai terület, ami valamilyen szinten is kapcsolatban áll a szóban forgó problémával, az hozzájárul a végső éghajlat-politikai cél eléréséhez. Ezek a területek főként az éghajlat-politika, az

²⁴ Lásd bővebben: Az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/paris-agreement/> (2023. 11. 23.)

²⁵ Lásd bővebben: Az európai zöld megállapodás <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/> (2023. 11. 23.)

²⁶ Batta Judit: U. o.

energetika, a környezetvédelem, a közlekedés, az ipar, a mezőgazdaság és a fenntartható finanszírozás.

Véleményem szerint úgy lehet tényleges változást elérni ebben a kérdéskörben, hogy ha az egyes államok olyan szakpolitikát és gazdasági környezetet alakítanak ki, ahol mind a politikai, mind az üzleti életben az egyének vagy közösségek úgy tudnak érvényesülni és előre haladni, hogy a fenntarthatóságot részesítik előnyben. Nyilvánvaló, hogy ha *gazdasági érdek* lesz, és *megéri* olyan tevékenységet végezni, vagy például olyan hitelkonstrukciót választani, amely fenntartható, akkor nagy változás lesz, de ehhez az kell, hogy *lényegesen jobban* megérje, hiszen a terület meglehetősen új, a befektetők pedig óvatosak, a politikusok pedig nem fognak addig lobbizni, amíg a nyilvánosság zöme nem paradigmaként értelmezi bolygónk védelmének primátusát, hiszen a kockázat nem kicsi ebben az esetben sem, hol a tőke, hol a mandátum, ami a rizikó tárgya.

3.4. Az Európai Unió Fenntartható Finanszírozás Akcióterve – Taxonómia rendelet

2018. március 8-án az Európai Bizottság publikálta azon cselekvési tervét, amely a *fenntartható növekedés finanszírozásáról* szól. Ennek elsődleges célja, hogy mint egy effektív eszköz szolgálja az Európai Zöld Megállapodás megvalósítását, illetőleg az állami- és a magánberuházásoknak összhangba hozását. A másodlagos cél, hogy a majd lentebb kifejtésre kerülő *egységes értelmezés* megalkotásával minél kevesebb faktor akadályozza a fenntartható befektetések határokon átívelő tőkepiacaira való belépést.²⁷

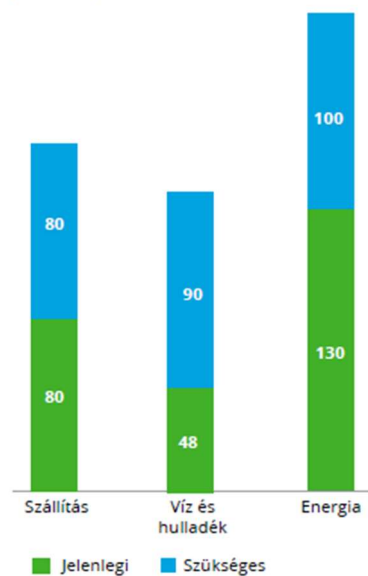
A Taxonómia rendelet 3 kulcsfontosságú célt határoz meg: a fenntartható növekedésbe való befektetés előmozdítása; a klímaváltozásból, a környezet degradációjából, és az ahhoz kapcsolódó társadalmi problémákból eredő pénzügyi kockázatok kezelése, illetve az átláthatóság és a hosszú távú gondolkodás ösztönzése. A cselekvési terv szerint megjelölt legfontosabb és legsürgősebb intézkedés a fenntartható tevékenységek egységes osztályozási rendszerének létrehozása, melyet *Taxonómiának* nevezünk.²⁸ Szemléltetésképpen szeretném felhívni a figyelmet a lenti ábrán szereplő információkra. Jól mutatja, hogy az akcióterv elemzése alapján számos területen további beruházásokra van szükség annak érdekében, hogy az európai uniós fenntarthatósági célokat elérhessük.

²⁷ Lásd bővebben: "Applying the EU Taxonomy": Lessons from the Front Line

By Peter Sweatman (Lead) and Malte Hessenius https://climatestrategy.es/en/informe_15.php (2023. 11. 24.)

²⁸ 2020/852 Rendelet a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

Éves beruházási igény a fenntartható fejlődéshez
(Mrd EUR)

Forrás: Deloitte

Ahhoz, hogy a mostani befektetések és a *szükséges* befektetések közötti eltérést át lehessen hidalni, az Európai Unió olyan szintű és mértékű gazdasági beruházásokat kíván eszközölni, ami szám szerint 1,85 billió eurót jelent. Ezt a 2021-től 2027-ig között megvalósítandó költségvetésében kívánja megvalósítani, amelynek az éghajlatvédelmi kiadásokra nagyjából a harmadát szánja.²⁹

A fent említett tervek kivitelezése céljából született meg a Taxonómia rendelet, amelynek célja, hogy egy megbízható, a tudomány által kimunkált alapelveken alapuló – a már fentebb említett – osztályozási rendszer segítségével lehetővé tegye a nem pénzügyi vállalkozások számára a *fenntarthatóság* fogalmának egységes értelmezését. Fontosnak tartom kiemelni, hogy az EU Taxonómiát az Európai Beruházási Bank mellett már több állami- és magánszereplő is sikeresen alkalmazta. Az Európai Unión kívüli az angol Bank of England, illetve az Amerikai Federal Reserve System is elkötelezett a témában.³⁰ E két jegybank programját kívánom ismertetni a következő sorokban.

A Bank of England kitűzte céljául, hogy mind maga a jegybank, mind a pénzügyi rendszer ellenálló legyen a klímaváltozás kockázataival szemben, illetve, hogy támogassák a nettó nulla kibocsátás elérésére való áttérést az intézkedései, illetve működése által. Fontos még itt, hogy az angol jegybank serkenti a vállalati fenntarthatósági jelentések nyilvánosságra hozatalát.

²⁹ Deloitte: U. o.

³⁰ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i.m. 1-2. o.

Ezekkel egyidejűleg az angol jegybank saját működését és belső folyamatait is igyekszik fenntarthatóbbá tenni, ennek értelmében az átlátható működés elvéhez hűen 2019-ben nyilvánosságra hozta a saját fenntarthatósági jelentését, sőt kitűzte céljául, hogy 2025-ig 25 százalékkal, 2050-ig pedig 100 százalékkal csökkenti a súlyozott átlagos karbonintenzitását az általa tulajdonolt kötvényportfóliónak.³¹

Az angol pénzügyminiszter 2021 márciusában kiterjesztette az angol jegybank hatáskörét, amely immár magában foglalja a kormány fenntarthatósági céloknak való támogatására irányuló kötelezettséget. Az új felhatalmazása keretében a jegybank bejelentette, hogy módosításokat eszközöl a 2021. novemberi újrabefektetés során a 20 milliárd fontos vállalati kötvényvásárlási programjának segítségével. A Bank of England a kötvényprogram zöldítésével kívánta ösztönözni a vállalatokat, hogy egyértelmű és határozott lépéseket tegyenek a nettó nulla kibocsátás felé történő zökkenőmentes átállás érdekében. Az eredeti felállás szerint a vállalatoknak számos fenntarthatósági kritériumoknak kellett megfelelniük ahhoz, hogy részt vegyenek a „zöldített” kötvényvásárlási programban.³²

Végül is a jegybank a 2022. februári kamatdöntő ülésén bejelentette, hogy megkezdí a mérlegében lévő vállalati kötvényállomány csökkentését. Ennek értelmében a kötvényvásárlási program zöldítésének jövője egyelőre bizonytalan.³³

Az Amerikai Egyesült Államok központi bankja, a Federal Reserve, a Bank of England-hez képest inkább elméleti oldalról közelíti meg a problémát. 2020 decemberében csatlakozott a Network for Greening the Financial System-hez, amely arra szolgál, hogy a jegybankok egymással megoszthassák a kutatásaikat, jógyakorlataikat, illetve a párbeszéd fenntartására is kíváló.³⁴

A Federal Reserve pénzügyi stabilitási, illetve felügyeleti szempontból vizsgálja a klímakockázatokat, miközben monetáris politikájában nem tesz zöld lépéseket. A klímakockázatokat a jegybank felügyeleti, prudenciális kérdéskörnek tekinti. Ennek eredményeként az amerikai jegybankon belül két fontos bizottság indította el a klímaváltozás kockázatainak vizsgálatát és elemzését. A Supervision Climate Committee (Felügyeleti Klíma

³¹ Lásd bővebben: Bank of England - Greening our Corporate Bond Purchase Scheme; <https://www.bankofengland.co.uk/markets/greening-the-corporate-bond-purchase-scheme> (2023. 11. 26.)

³² ARADVÁNYI PÉTER, BALÁZS FLÓRA, LÓRÁNT BALÁZS: Nemzetközi fejlemények a zöld jegybanki programok és gyakorlatok terén in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022); 13. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-elso-everol.pdf> (2023. 11. 26.)

³³ Lásd bővebben: Bank of England - Bank Rate increased to 0.5% - February 2022; <https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-summary-and-minutes/2022/february-2022> (2023. 11. 26.)

³⁴ Federal Reserve Board - Federal Reserve Board announces it has formally joined the Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System, or NGFS, as a member; <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/bcreg20201215a.htm> (2023. 11. 26.)

Bizottság) mikropudenciális szinten értékeli a klímakockázatokat, míg a Financial Stability Climate Committee (Pénzügyi Stabilitási Klíma Bizottság) makropudenciális szinten foglalkozik a klímakockázatokkal és a pénzügyi stabilitás mibenlétével. Mindkét bizottság 2021-ben alakult meg, az SCC a felügyelt intézmények biztonságát és ellenállóképességét célozza meg, míg az FSCC a pénzügyi rendszer szélesebb körű, például a háztartásokat érintő negatív hatásait vizsgálja. Mindkét bizottság szorosan együttműködik más területekkel, beleértve a nemzetközi koordinációt, kutatást és adatelemzést is.³⁵

Szeretném kiemelni, hogy hazánkban a Magyar Nemzeti Bank is hozzálátott a zöld finanszírozás ösztönzéséhez mind a vállalati- mind a magánszférában, amely a dolgozat fő kutatási témája.

³⁵ ARADVÁNYI PÉTER, BALÁZS FLÓRA, LÓRÁNT BALÁZS: i. m. 19. o.

4. A Magyar Nemzeti Bank törvényen alapuló tevékenységei és a fenntarthatóság

4.1. A fenntarthatóság és a monetáris politika kapcsolata

Kijelenthető, hogy a központi bankok tevékenységének szükségességét az elsődleges céljuk is alátámasztja. Az aszályok, tűzvészek és áradások negatív hatással vannak a mezőgazdasági termelés mennyiségére és minőségére egyaránt. A levegő, illetve az ivóvíz minőségének romlása, együtt járva a mennyiségi és minőségi éhezés veszélyének emelkedésével, kihívásokat jelent a rendelkezésre álló humán erőforrás szempontjából.³⁶

Napjainkban a gazdasági, szociális, illetve környezeti problémák kapcsolódnak egymáshoz, ezáltal egyre nagyobb az elvárás a pénzügyi intézményekkel szemben, hogy olyan politikát folytassanak, amely a fenntarthatóság kritériumainak megfelel. Ez azt jelenti, hogy a gazdasági teljesítmény fokozása mellett növelik a tevékenységük környezeti és társadalmi hasznait is.³⁷ A probléma, ami felmerül ezzel kapcsolatban az az, hogy a fenntarthatóság és a piacgazdaság érdekei sajnos sok esetben ellentétben állnak egymással.

Nyilvánvalóan mind a vállalati szférában, mind a magánszférában a piaci résztvevők *profitorientáltak*. A magánszférában is elmondható, hogy példának okáért egy házaspár nem fog olyan hitelkonstrukciót választani, amelynél magasabb a THM csak azért, mert az egy zöld lakáshitel. Leegyszerűsítve azt lehet mondani, hogy a mai modern kapitalista világrendben a javak előállítása az úgynevezett utilitarizmus eszméje szerint megy végbe. Ez annyit jelent, hogy az, aki előállítja az adott terméket, vagy szolgáltatja a bizonyos szolgáltatást, arra fog törekedni, hogy a lehető legkevesebb anyagi (mind pénzbeli, mind erőforrásbeli) ráfordítással a piacon elérhető legnagyobb profitot realizálhassa minél hamarabb.³⁸ Itt viszont elmondható, hogy azon technikai konstrukció, amelyek figyelembe veszik a fenntarthatóságot általában nagyobb költséggel járnak, és profitmaximalizálás nem az elsődleges céljuk, illetve hosszabb időt vesz igénybe a megtérülésük.³⁹

A fentiek alapján elmondható, hogy az anyagi támogatások nélkülözhetetlenek annak érdekében, hogy a fenntarthatósággal kapcsolatos kezdeményezések szélesebb körben

³⁶ SEBESTÉNY GÉZA: A jövő jegybankja zöld – Fenntarthatóság és monetáris politika Magyarországon in Hírelintézet Szemle, 21. évf. 4. szám, 2022. december; 223. o.

³⁷ PÁNOVICS ATTILA: A fenntartható finanszírozás felelőssége - újabb lépések az Európai Beruházási Bank elszámoltathatósága érdekében (EJ, 2023/4.), 31. o.

³⁸ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m.

³⁹ ELEKES ANDREA: Fenntartható növekedés – fenntartható pénzügyi szolgáltatások az Európai Unióban. Pénzügyi Szemle, 2018/3, 333. o.

terjedjenek el a profitorientált társadalomban. Az általános fogyasztói magatartás szignifikáns a környezetre való hatása tekintetében, és a fenntartható megoldások előnyben részesítése kulcsfontosságú lehet a fenntarthatóság érdekében. Ebben a kontextusban az anyagi támogatások lehetővé teszik, hogy a fogyasztók és befektetők könnyebben válasszanak olyan termékeket, pénzügyi termékeket, amelyeknek kisebb az ökológiai lábnyomuk.

Kijelenthető tehát, hogy a jelenlegi pénzügyi rendszer is olyan piaci magatartásokra ösztönzi a piaci résztvevőket, amelyek nem fenntarthatóak, ezért a pénzügyi rendszer megreformálása elengedhetetlen annak érdekében, hogy tényleges változások álljanak be a fenntarthatóság kérdéskörében.

A pénzügyi piacot három fő részre lehet bontani: fiskális rendszer, monetáris rendszer, illetve pénzügyi piacok.⁴⁰ Magyarországon a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (1) bekezdése szerint a Magyar Nemzeti Bank *határozza és valósítja meg* a monetáris politikát. Tulajdonképpen maga a *fenntarthatóság* is szerepel a Magyar Nemzeti Bank elsődleges céljai között, hiszen „Az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A gazdaságpolitika egészének legfontosabb célja a hosszú távon fenntartható, stabil gazdasági növekedés biztosítása. A jegybank ezt azzal tudja támogatni, ha kiszámítható és hiteles monetáris politikájával az inflációt alacsony szinten tartja.”

A Magyar Nemzeti Banknak tehát óriási a szerepe van ebben a folyamatban, hiszen ez nem „csak” a globális környezetvédelemhez való hozzájárulás állami (adott kontextusban tagállami) szinten, hanem Magyarország, mint világgazdasági szereplő versenyképességének potenciális romlását vagy javulását is eredményezheti.

Kijelenthető, hogy a fenntarthatóság már a versenyképesség egyik kritériuma, hiszen az utóbbi 200 év történései rávilágítottak arra a tényre, hogy azok az államok lehetnek sikeresek gazdaságilag, amelyek a saját adottságaikat jól hozzák összhangba a piaci helyzetükkel és eszköztárukkal.⁴¹

4.2. A Magyar Nemzeti Bank prudenciális felügyeletének jelentősége

Fontos kiemelni, hogy a Magyar Nemzeti Bank monetáris politika megtervezése és végrehajtása mellett a jegybanktörvény alapján prudenciális – azaz az üzleti megbízhatóságot vizsgáló – felügyeletet gyakorol a pénzügyi ágazati törvények hatálya alá tartozó *szervezetek* és *személyek* felett, melynek keretein belül figyelemmel kíséri a pénz- és tőkepiaci

⁴⁰ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m.

⁴¹ MATOLCSY GYÖRGY: Fejlesztő állam és bővülő piac. *Növekedés.hu*, 2020. július 13., <https://novekedes.hu/mag/matolcsy-gyorgy-fejleszto-allames-bovulo-piac>

intézmények, pénztárak, biztosítók, illetve a pénzügyi infrastruktúrát alkotó intézmények tevékenységét, és szükség esetén pedig intézkedéseket hoz. Ez azért fontos a fenntarthatóság szempontjából, mert a kockázatok időben történő felismerése, illetve a kockázatok megfelelő módú kezelése útján elkerülhető, hogy azok veszélyeztessék a pénzügyi rendszer stabilitását, illetve a pénzügyi közvetítő rendszerbe vetett bizalmat.⁴²

Ennek a szabályozása azért kiemelten fontos a fenntarthatóság tekintetében, mert nem csak a környezeti, hanem a társadalmi faktort is nagyon jelentős mértékben befolyásolhatja. Matolcsy György szerint kijelenthető, hogy a pénzügyi szektor korábban maga volt a fenntarthatatlanság forrása. Teljes mértékben osztom ezt a véleményt, hiszen elég, ha arra gondolunk, hogy mekkora károkat okozott a magyar gazdaságnak és a társadalomnak egyaránt a 2000-es évekbeli devizahitelezés, aminek hatásait sajnos ma is érzékelhetjük⁴³.

Ennél a pontnál szeretném szemléltetni az álláspontom egyik lényegét ezen ominózus eset példájával. Itt gyakorlatilag minden mindennel összefügg, hiszen egy rossz szabályozás, egy rossz felügyelet eredménye emberek százazreinek, akár millióinak az egzisztenciáját veszélyeztetheti közvetlenül. Amennyiben a fenntarthatóság három faktora mentén vizsgálódunk, kijelenthetjük, hogy az emberek egzisztenciájának a veszélye – ami önmagában egy gazdasági veszéllyel indul – társadalmi veszélyből már környezeti veszélyre is adhat okot. Elég itt arra gondolni, hogy milyen mechanizmusok indulnak el egy olyan társadalomban, ahol a mindennapi életvitelhez szükséges erőforrások beszerzése is problémát okoz (és a devizahitelezés időszakában számos család került ilyen helyzetbe).

Itt szeretném nyomatékosan hangsúlyozni a környezeti faktort, hiszen, amikor a gazdasági helyzet válságos, sajnos rendszerint megnő a száma a fakivágásoknak, és egyéb környezetkárosítást eredményező folyamatoknak (a környezet károsodását eredményező bűncselekményekről nem is beszélve). Példának okáért ezen időszakban is megfigyelhetők voltak az *illegális* fakivágások, az ezek általi erdőpusztítás, a különböző háztartási hulladékokkal való fűtés, és számos egyéb létszükséglet kielégítésére irányuló tevékenység, amely környezeti károkkal járt.

⁴² Lásd bővebben: Felügyeleti keretrendszer <https://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer> (2023. 11. 25.)

⁴³ MATOLCSY GYÖRGY: A versenyképesség – i. m. 9. o.

5. A Magyar Nemzeti Bank Zöld Programja

„Az MNB 2019. február 11-én hirdette meg Zöld Programját, melynek célja a környezeti anomáliák problémák által jelentett ökológiai, gazdasági és pénzügyi kockázatok mérséklése, valamint Magyarország fejlesztése, versenyképességének erősítése. A Zöld Gazdaság hazánk egyik kitörési pontja: egy olyan terület, amelyen a fenntartható gazdasági növekedés elérése ökológiai előnyökkel is járhat. A Zöld Gazdaság azonban nem létezhet környezetileg is kockázattudatos, valamint a hosszútávú, fenntarthatósági szempontokat is érvényesítő bankok, biztosítók és befektetési szolgáltatók nélkül.”⁴⁴

A Zöld Programnak három pillére van: az első a környezeti problémákhoz kapcsolódó pénzügyi kockázatok csökkentése, a második a társadalmi, nemzetközi kapcsolatok szélesítése a tudás érdekében, a harmadik pedig a Magyar Nemzeti Bank működésének zöldítése.

5.1.1. Első pillér: A környezeti problémákhoz kapcsolódó pénzügyi kockázatok csökkentése

Szükséges kiemelni azt a tényt, hogy a Magyar Nemzeti Banknak az az alapvető célja, hogy olyan pénzügyi rendszert alakítson ki, amely képes harcba szállni azokkal a gazdasági vészhelyzetekkel, amelyeket a környezet idéz elő. Másodrészt, meg kell említeni azt a kockázatfeltérképezési folyamatot, amely az éghajlatváltozásból eredő és más környezeti anomáliák felmérését célozza. Végül, de nem utolsó sorban pedig, ami a legfontosabb a dolgozat szempontjából, az a *hazai zöld finanszírozási környezet fejlesztése*.

A Magyar Nemzeti Bank olyan átfogó, hosszútávú klíma-stressztesztet eszközölt, amelynek a vizsgálódási célja, hogy feltárja azokat a kockázatokat, amelyek visszavezethetők a klímaváltozáshoz és a környezet általános romlásához. Ez a teszt 2050-ig világít rá a bankszektor ellenálló képességére gazdasági hanyatlás esetén.⁴⁵ Ez azért hasznos kutatás, mert az Európai Zöld Megállapodás értelmében az Európai Unió 2050-re meg szeretné valósítani a klímasemlegességet.⁴⁶ Az érdekessége, hogy ez a stresszteszt három úgynevezett „klímaszcenáriót” mutat be.

A klímaszcenáriók tulajdonképpen forgatókönyvek, amelyek eseménysorozatokkal mutatják be a világ éghajlatának lehetséges jövőbeli állapotait leírásokkal, illetve a változás

⁴⁴ Lásd bővebben: Az MNB Zöld Programja <https://www.mnb.hu/greenfinance> (2023. 11. 26.)

⁴⁵ DEÁK VIKTÓRIA: MNB Zöld Program, in: Polgári Szemle 17. évf. 4-6. szám, 2021, 104–115., DOI: 10.24307/psz.2021.1208

⁴⁶ Lásd bővebben: Az európai zöld megállapodás <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/> (2023. 11. 26.).

menyiségi előrejelzésének segítségével.⁴⁷ Tulajdonképpen ezek nem a jövő előrejelzései, hanem inkább annak kivetítései, hogy mi történhet. A célok eléréséhez vezető utak valószínűsíthető, összefüggő és belsőleg összefüggő leírását is jelenthetik.

Az éghajlatváltozással kapcsolatos forgatókönyvek tehát két különböző formában létezhetnek: a "Mi történhet?" előrejelzések és a "Minek kellene történnie?" célorientált útvonalak mentén, attól függően, hogy milyen típusú kérdésre kívánnak választ adni.⁴⁸ Ezek a klímaszcenáriók rávilágítanak arra, hogy mikor és mit kellene cselekedni.

5.1.1. Az első forgatókönyv

A probléma az, hogy ha olyan forgatókönyv áll be, amelyben nincs változás, úgy az azt fogja eredményezni, hogy azon környezeti következmények, amelyek ráhatással vannak a gazdaságra, következésképpen 20% fölé emelik a nemteljesítő hitelek arányát. Ennek a következménye az lesz, hogy a hitelintézetek profitabilitása és tőkehelyzete leromlik, ami magának a pénzügyi rendszernek az instabilitását is okozhatja.⁴⁹ Érezhető itt is, hogy a *Good Governance*⁵⁰ hiánya mennyire ki tud hatni a környezeti faktorra, ami gazdasági hanyatlást okozhat. Arról nem is beszélve, hogy az utóbbi időben volt arra példa, még az Egyesült Államokban⁵¹ is, hogy mekkora problémát tud okozni még a bankóriásoknak is, ha a betétesek kétségbeesetten sietnek a bankba a betétjeikért.⁵²

Na de hogyan kapcsolódnak ehhez a forgatókönyvek? Tételizzük fel, hogy van egy bank, amely vállalatokat kis hitelez magánszemélyek mellett, és hiteleket nyújt olyan vállalatoknak, amelyeknek a tevékenysége nem fenntartható. Nos, amennyiben bejön egy olyan előrejelzés, amely azt mutatja, hogy az adott tevékenység az elkövetkező években hanyatlásnak fog indulni, és ha a betétesek megtudják, hogy a bankjuk ilyen tevékenységgel foglalkozó vállalatokat,

⁴⁷ Klímaszcenáriók <https://www.tisztajovo.hu/fogalomtar/klimaszcenariok> (2023. 11. 26.)

⁴⁸ Lásd bővebben: What are Climate Change Scenarios? <https://climatescenarios.org/primer-legacy/what-are-climate-change-scenarios/> (2023. 11. 26.)

⁴⁹ DEÁK VIKTÓRIA: i. m. 109. o.

⁵⁰ A terjedelmi korlátok végett csak megemlíteni szeretném egy kiváló szerző munkáját, amiben azt vizsgálja, hogy egy állam hogyan tud úgynevezett „nudge”-okat eszközölni, azaz hogyan tudja az állampolgárokat, illetve vállalkozásokat egy bizonyos irányba „bökni” vagy „lökni”. Munkásságában kifejtésre kerül a jó kormányzás (Good Governance) szerepe az állam működésében. Véleményem szerint a munkájában foglaltakat rá lehet vetíteni a fenntarthatósági problémákra is.

A könyv címe: JULI PONCE: Nudging's Contributions to Good Governance and Good Administration – Legal Nudges in Public and Private Sectors, (with: Foreword by Ismael Peña-López, Preliminary Considerations by Cass R. Sunstein, Afterword by Ricardo Rivero Ortega)

⁵¹ Kapcsolódó cikkek: Újabb nagybank jelentett csődöt: rendkívüli bankválságellenes lépések jöhetnek <https://www.penzcentrum.hu/gazdasag/20230313/ujabb-nagybank-jelentett-csodot-rendkivuli-bankvalsagellenes-lepesek-johetnek-1134943#i>, Újabb amerikai bank került a csőd szélére, a pénzügyi világ lélegzetvisszafojtva követi a fejleményeket <https://hirado.hu/kulfold/cikk/2023/03/17/ujabb-amerikai-bank-kerult-a-csod-szelere-a-penzugyi-vilag-lelegzetvisszafojtva-koveti-a-fejlemenyeket> (2023. 11. 27.)

⁵² Pénzügyi Jog 1. előadás, Nagy Zoltán előadása (Miskolci Egyetem, 2023. 11. 27.)

vállalkozásokat hitelez, nagy a valószínűség rá, hogy ki fogják venni a betétjeiket. Ez pedig azt fogja eredményezni, hogy a banknak nem lesz olyan tőkéje, amiből hitelezhet, és nyilvánvaló, hogy a hitelezés kamatjaiból van haszna. Globális szinten a 2008-as világválság idején volt tapasztalható hasonló nagyságú portfólió-minőség romlás a hitelintézeteknél. Ezek természetesen akkor fognak bekövetkezni, ha a döntéshozók (államok, szupranacionális szervezetek stb.) az úgynevezett „*nincs átállás*” forgatókönyv szerinti magatartást tanúsítják.

5.1.2. A második forgatókönyv

A második forgatókönyv az úgynevezett „*rendezetlen átállás*”. Kijelenthető, hogy ez a forgatókönyv egy fokkal mindenképpen jobb, ám ez is hagy némi kívánnivalót maga után a szabályozás tekintetében. Itt vannak intézkedések a döntéshozók részéről, ám ezek meglehetősen kései döntések, és ez azt eredményezi, hogy átállási rizikókat okoz azon ágazatok⁵³ számára, amelyek *karbonintenzívek*, hiszen ezáltal nagyon rövid időn belül azzal szembesülnének, hogy az eszközeik értéktelenebbé válnának.

Itt szeretném kiemelni, hogy az egyes államok központi bankjainak a gyakorlata eltér abban a tekintetben, hogy melyek azok a vállalati tevékenységek, amelyeket karbonintenzívnek minősítenek. Összehasonlításként itt a Bank of England-et, az Egyesült Királyság központi bankját, illetve a Banque de France-t, Franciaország központi bankját, pontosabban a kiszámítási módszerét kívánom bemutatni a Magyar Nemzeti Bank módszere mellett. A Bank of England, illetve a Banque de France vállalati kitettségeik túlnyomó része a multinacionális vállalatokkal szemben van, amelyek riportolnak a bevételeikről, illetve vezető szerepet töltenek be az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos jelentésekkel kapcsolatban.

Ellentétben ezzel, ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, hogy a kis- és középvállalkozások felé fennálló befektetéseket tartalmazó portfólióknak mekkora a karbonintenzitásuknak a mértéke, ahhoz alternatív megoldásokra van szükség, mint például egy közelítési becslés. Mivel a Magyar Nemzeti Banknak a kis- és középvállalati szektor felé van jelentős kitettsége, ezért az Eurostat adatbázisát hívja segítségül, hogy a vállalati portfólióknak mérhesse a karbonintenzitását, mivel ez az adatbázis tartalmazza a *szektorális hozzádott érték* alapú üvegházhatású gázok intenzitási adatait. Így kijelenthető, hogy ezzel a számítással a kívánt eredményt, azaz a vállalati portfóliók karbonintenzitását úgy kapjuk meg, hogy kiszámítjuk az

⁵³ Lásd bővebben: Selin Oğuz Ranked: The Most Carbon-Intensive Sectors in the World <https://www.visualcapitalist.com/the-most-carbon-intensive-sectors-in-the-world/> (2023. 11. 27.)

egyes vállalati szektorok üvegházhatású gázok intenzitásainak, illetve a szektorok *portfólióban betöltött arányainak* súlyozott átlagát. Ehhez az alábbi ábra is segítséget nyújt.⁵⁴

A vállalati kitettségek karbonintenzitásának jegybanki módszertanai			
	Magyar Nemzeti Bank	Bank of England	Banque de France
Képlet	$WACI = \sum_i \frac{sz. \text{ piaci értéke}_i}{p. \text{ piaci értéke}} \cdot sz. \text{ ÜHG-int.}_i$	$WACI = \sum_i \frac{\text{kitettség piaci értéke}_i}{p. \text{ piaci értéke}} \cdot \frac{\text{váll. ÜHG-kib.}_i}{\text{váll. bevétel}_i}$	
ÜHG adat	Eurostat (Air Emissions Intensities): hozzáadott értékre vetített szektor alapú ÜHG-intenzitás	Vállalati jelentések	A francia jegybank nem közölt bővebb információt az alkalmazott adatforrásokról
Megjegyzés: sz.=szektor, p.=portfólió, int.=intenzitás, váll.=vállalat, kib.= kibocsátás			

Forrás: Kolozsi-Ladányi-Straubinger

Kijelenthető, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer szinte rögtön érzékeli a negatív hatást, ha a dinamikusan változó piacon a finanszírozott gazdasági szereplők tevékenysége veszélybe kerül. Ilyenkor sajnos azzal lehet számolni, hogy jelentősen megnő a nemteljesülő hitelek aránya. Ki kell itt, hogy emeljem, hogy ezek az iparágazatok és a bankvilág kéz a kézben járnak, és hogy ha az iparágazattal kapcsolatban lenne az embereknek bizalomvesztése, akkor magukkal a bankokkal is ez lenne, és az pedig köztudott, hogy a bankvilágban nem a pénz a meghatározó, hanem a bizalom. A finanszírozás a kapitalista rendszer lelke, hisz erre épül minden.⁵⁵

5.1.3. A harmadik forgatókönyv

Tulajdonképpen elmondható, hogy a harmadik forgatókönyv, avagy a „Rendezett átállás” forgatókönyve is fluktuációt mutat a nemteljesítő hitelek tekintetében, ám ezek minimalizálhatóak. Továbbá kijelenthető, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer működését elősegíti a stresszteszt, hiszen ismerteti számára az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi kockázatokat, illetve felhívja a figyelmet arra, hogy ezeket a kockázatokat, milyen intézkedésekkel lehet csökkenteni, végül pedig ami a dolgozat témája szempontjából a legfontosabb, hogy rámutat a karbonszegény ágazatok finanszírozásának növelésének szükségességére a vállalati hitelportfólión belül.⁵⁶ Itt szeretném felhívni a figyelmet a

⁵⁴ KOLOZSI PÁL PÉTER, LADÁNYI SÁNDOR, STRAUBINGER ANDRÁS: Módszertani kihívások és jegybanki gyakorlat, Hitelintézet Szemle, 21. évf. 1. szám, 2022. március; 127-128. o.; <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-21-1-je1-kolozsi-ladanyi-straubinger.pdf> (2023. 11. 27.)

⁵⁵ Pénzügyi Jog 1. előadás, Nagy Zoltán előadása (Miskolci Egyetem, 2023. 11. 27.)

⁵⁶ DEÁK VIKTÓRIA: i. m. 110. o.

kereskedelmi bankok tevékenységére, hitelfortfólióira, illetve kötvényportfólióira, hiszen ott a magánszektor is érintett. Egyes hitelkonstrukciók, illetve kötvénykonstrukciók egy külön fejezetben kerülnek bemutatásra.

5.2. Második pillér: A társadalmi, nemzetközi kapcsolatok szélesítése a tudás érdekében

Azon intézkedések, amelyek ismertetésre kerültek az első pillérben jó stratégiának bizonyulhatnak a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának elősegítésére, illetve alkalmas lehet a reálgazdaság támogatására a karbonsemleges átállás tekintetében, viszont szeretném kiemelni azt a tényt, hogy ennek a stratégiának a kivitelezéséhez szükséges az erre alkalmas humán erőforrás.

A második pillérnek a feladata, hogy növelje azokat a szakembereknek a számát, akik kompetensek a fenntarthatósági intézkedések végrehajtásában. Lényegében azért sem működik jelenleg megfelelően a klímaváltozásból származtatható pénzügyi kockázatok vizsgálata, kezelése, illetve értékelése, valamint a zöld finanszírozási szolgáltatás és a pénzügyi termékek fejlesztése, mert meglehetősen szűk azon pénzügyi szakértők köre, akik fel vannak vértvezve a fenntarthatósággal kapcsolatos tudással.

5.2.1. Hazai egyetemek

A Magyar Nemzeti Banknak jelentős célja, hogy elősegítse a fiatalok, illetve a pénzügyi területen dolgozók zöld pénzügyi ismereteinek fejlesztését. A jelenlegi közzgazdászhallgatók – véleményem szerint a joghallgatók is – kulcsfontosságú szerepet fognak betölteni mind a pénzügyi világban. Ennek értelmében a Zöld Program keretein belül eddig négy hazai egyetemen már oktattak egy-egy félév keretén belül zöld pénzügyi képzést.

A Neumann János Egyetemen bekerült a kurzusok köze két egymásra épülő tantárgy „Fenntartható pénzügyek” és „Fenntartható pénzügyi projektek” névvel. Az első egy általános ismertetés a zöld pénzügyek világáról, a második pedig gyakorlatilag egy „workshop” rendszerben működő kutatómunka azok számára, akik sikeresen elvégezték az első tantárgyat. A Magyar Nemzeti Bank szakmai támogatást nyújt a hallgatók számára a projektmunkáik elkészítéséhez.⁵⁷

Fontos megemlíteni, hogy a Magyar Nemzeti Bank 2021 őszén oktatási együttműködésbe kezdett a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kara Pénzügy és Számvitel

⁵⁷ Lásd bővebben: <https://gtk.nje.hu/hirek/2023-08-04-trendi-valaszthato-kurzusok-a-gtk-n> (2023. 11. 28.)

Intézetével, azon belül is a Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központtal. A „*World of Practice*” vendégelőadói előadássorozatban egy bevezető előadást került megtartásra a pénzügyi mesterképzési szak „Befektetési döntések” című kurzus keretében.⁵⁸

A Magyar Nemzeti Bank a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karának Kutatóközpontjával és a Pénzügyek és Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézetével való együttműködés keretein belül a 2021/2022-es tanév őszi félévétől megújult formában, elindult a „Bevezetés a fenntartható pénzügyekbe” tantárgy.⁵⁹

Még egy vidéki egyetemet szeretnék kiemelni, mégpedig a Debreceni Egyetemet, amely elindította a „*A jövő fenntarthatósága*” névre hallgató kurzust. „*A több mint 10 szakértőt felvonultató program tárgyalja a fenntartható növekedés témáját és a gazdasági növekedés ökológiai keretrendszerét, továbbá érinti a demográfiai és a munkaerőpiaci folyamatokat, valamint a pénzügyi rendszer, az adózás és a beruházások szempontjából is megközelíti a fenntarthatóságot.*”⁶⁰

2022. szeptemberében a Budapesti Metropolitan Egyetemen szakirányú továbbképzés indult „Pénzügyi szabályozási és felügyeleti szakértő” elnevezéssel. Ez egy olyan képzés, amely a pénzügyi szervezetek felügyeletének a kérdésköréit taglalja. A félév során a hallgatók tömbösített formában vesznek részt a fenntartható pénzügyi képzésben.⁶¹

Végül, de nem utolsó sorban szót kell ejteni a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Karának Liska Tibor Szakkollégiumáról, amely a Magyar Nemzeti Bankkal együttműködve megalapította a „Zöld pénzügyek és számvitel műhelyt”.⁶²

5.2.2. Szakirányú továbbképzések, felnőttképzések

Szükséges még itt megemlíteni, hogy nagyon fontos azok számára is a kapcsolódó tudás megszerzése, akik már a szakmában dolgoznak. Erre az egyik legjobb módon szakirányú továbbképzések útján kerülhet sor. Szeretném kiemelni a Budapest Institute of Banking szakmai munkáját, hiszen nagyon széles képzési palettával rendelkezik, és több képzésükön is fellelhető a zöld finanszírozás. A Budapest Institute of Banking a Magyar Nemzeti Bank és

⁵⁸ Lásd bővebben: Képzéseink, <https://www.mnb.hu/greenfinance/kepzesek> (2023. 11. 23.)

⁵⁹ Lásd bővebben: <https://eco.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/gtk-2023-oktober/bovul-mnb-szte?objectParentFolderId=26018> (2023. 11. 28.)

⁶⁰ Lásd bővebben: Képzéseink, <https://www.mnb.hu/greenfinance/kepzesek> (2023. 11. 23.)

⁶¹ Lásd bővebben: <https://www.metropolitan.hu/kurzus/penzugyi-szabalyozasi-es-felugyeleti-szakember-sztk> (2023. 11. 28.)

⁶² Lásd bővebben: <https://www.mnb.hu/greenfinance/kepzesek> (2023. 11. 23.)

a Budapesti Értéktőzsde Zrt. kezdeményezésére kezdte meg a munkáját 2017-ben.⁶³ Az általuk szervezett Pénzügyi Jogi Akadémián számos előadáson szóba került a téma, illetve volt olyan előadás, ami kifejezetten erről szólt. Sőt, van „képesített zöld pénzügyek szakértő” és „ESG szakértő” kurzus is a palettán. Vannak olyan kurzusok is, mint például a Pénzügyi Jogi Akadémia, ahová jogász- illetve közgazdászhallgatók is jelentkezhetnek.⁶⁴

Mindenképpen szót szeretnék ejteni a Magyar Nemzeti Bank leányvállalatáról, ami a „Beconomist” névre hallgat. Ez egy online oktatási platform, amit 2022 márciusában indítottak el. Az érdeklődők oktatóvideókat érhetnek el az oldalon az aktuális gazdasági, pénzügyi, illetve üzleti témák tekintetében közérthető módon, és mindezt teljesen ingyen. A tudásra vágyó érdeklődők számára a folyamatosan frissülő és bővülő tananyaghoz való hozzáférést biztosítják, illetve kiemelendő, hogy az egyes kurzusok elvégzéséről elismerő tanúsítvány is szerezhető.⁶⁵

5.2.3. Egyéb programok

Kijelenthető, hogy a Magyar Nemzeti Bank és a pénzügyi közvetítőrendszerek bár professzionálisak a pénzügyek tekintetében, ám természettudományos képezéssel – legalábbis általában – nem rendelkeznek. Azon nem kormányzati szervek, közösségek, illetve civil szervezetek, amelyek rendelkeznek a releváns ismerettel, illetve a megfelelő kapacitással, azok a Magyar Nemzeti Bank pénzügyi, illetve hatósági jogköreivel gyakran együttműködést valósítanak meg. A program különleges figyelmet szentel mind a hazai, mind a külföldi piaci, illetve társadalmi szereplők együttműködésére a zöld finanszírozást tekintetében, mivel ezek hozzájárulhatnak a hazai fenntarthatósági intézkedések pénzügyi finomhangolásához.

A kooperáció konkrét megnyilvánulási módja számos fórumon valósul meg, ideértve az nemzetközi munkacsoportokat, workshopokat, konferenciákat és társadalmi egyeztetéseket is.⁶⁶ Példaként itt szeretném megemlíteni a Zöld Pénzügyi Konferenciát, melyet éves szinten rendeznek meg, továbbá a Zöldáram Konferenciát, a Zöld Ajánlás Konferenciát, a Közép-Európai Zöld Pénzügyi Szakmai Konferenciát, illetve a Nemzetközi Zöld Pénzügyi Konferenciát – ahol jelen volt a Magyar Nemzeti Bank is. Végül, de nem utolsó sorban meg szeretném említeni a 2019. évi Zöld Pénzügyek díjat, mely kitüntetés célja különböző kategóriákban a piaci szereplők "zöldítésének" támogatása, valamint azoknak az

⁶³ Lásd bővebben: Budapest Institute of Banking <https://www.bib-edu.hu/rolunk> (2023. 11. 28.)

⁶⁴ Lásd bővebben: Budapest Institute of Banking <https://www.bib-edu.hu/kurzusok?page=0> (2023. 11. 28.)

⁶⁵ Lásd bővebben: Beconomist <https://beconomist.hu/gyik> (2023. 11. 28.)

⁶⁶ DEÁK VIKTÓRIA: i. m. 110. o.

intézményeknek a díjazása, amelyek kiemelkedően hozzájárultak a környezetvédelem nemes ügyéhez.⁶⁷

5.3. Harmadik pillér: A Magyar Nemzeti Bank működésének zöldítése

A Magyar Nemzeti Bank, mint a pénzügyi rendszer és az „árstabilitás őrszeme” a hazai pénzügyi szektorban kulcsfontosságú szerepet tölt be a törvényi felhatalmazásán keresztül. Ezáltal tevékenysége jelentős hatással van a makrogazdasági folyamatokra, ugyanakkor nem lehet elhanyagolni annak mikroszintű hatásait sem. Kijelenthető, hogy a fenntarthatóság megvalósítása nem csupán a zöld pénzügyi megoldásokban rejlik, hanem az energiatakarékos megoldások alkalmazásában is.⁶⁸

A Magyar Nemzeti Bank operatív tevékenysége során keletkező kibocsátásokra is különös figyelmet fordít. A környezetvédelmi vállalások, amelyeket a Környezetvédelmi Nyilatkozatban tettek, a Zöld Program harmadik pillérével összhangban kerülnek megvalósításra.⁶⁹ Ezen tényezők következtében a Magyar Nemzeti Bank jó példát mutatva már 2011-ben kifejezte elkötelezettségét és felelősségét a környezeti teljesítménye folyamatos fejlesztése mellett.⁷⁰ Ebből kifolyólag a jegybank 2021-től karbonsemlegeségre irányuló működést vállalt, ezzel igyekezve példát mutatni a hazai hitelintézetek számára. Az elkötelezett környezeti és éghajlatvédelmi vállalásnak megfelelően 2022 végéig 30%-os, majd 2025-re 80%-os szén-dioxid kibocsátás csökkentést kell elérni. Ennek érdekében konkrét intézkedéseket terveznek, például a tulajdonukban lévő ingatlanokra napelemes berendezések telepítésével, ezáltal a villamosenergia felhasználást megújuló forrásból történő fedezéssel kívánják megvalósítani. A maradék szén-dioxid kibocsátást pedig ellentételezés révén kívánják semlegesíteni.⁷¹

A Magyar Nemzeti Bank a környezeti hatások felmérését a környezetirányítási rendszer bevezetésekor hajtotta végre. Ennek keretén belül azonosításra kerültek a működéshez kapcsolódó közvetlen és közvetett tényezők, valamint ezek környezeti hatásai. Emellett kiemelt figyelmet fordítottak mind a jó-, illetve a kevésbé jó gyakorlatokra is. Ennek következtében a Magyar Nemzeti Bank tevékenységéhez kapcsolódó kiemelt környezeti tényezők közé sorolható az energiafelhasználás, a levegőszennyezés, valamint a víz- és hulladékgazdálkodás.

⁶⁷ Lásd bővebben: ZÖLD PÉNZÜGYI KONFERENCIA 2023 - ENERGIAHATÉKONYSÁGI NAP <https://www.mnb.hu/greenfinance/esemenyek> (2023. 11. 28.)

⁶⁸ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m. 4-5. o.

⁶⁹ DEÁK VIKTÓRIA: i. m. 113. o.

⁷⁰ A Magyar Nemzeti Bank 2023. évi Környezetvédelmi nyilatkozata; <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-kornyeztvedelmi-nyilatkozat-2023-hun-vegleges.pdf> (2023. 11. 28.)

⁷¹ DEÁK VIKTÓRIA: i. m. 113. o.

Ezen négy fő terület mellett meg kell említeni az olyan kevésbé hangsúlyos tényezőket is, mint például az anyagfelhasználás vagy a biodiverzitás. A Magyar Nemzeti Bank a saját teljesítményének környezeti folyamatában folyamatosan megfigyeli és monitoringozza ezek alakulását. Fontos kiemelni, hogy Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszer a Magyar Nemzeti Bank három telephelyére terjed ki: a Budai Központra, a Postapalotára, azaz a Felügyeleti Központ és Pénzmúzeumra, illetve a Logisztikai Központra. Ezen telephelyeket érintően folytatnak rendszerezett információgyűjtést annak érdekében, hogy nyomon követhessék, illetve javíthassák a környezeti teljesítményt az épületek tekintetében.

5.3.1. Energiahatékonyság

Az 2022-ben bekövetkezett energiaválság miatt a Magyar Nemzeti Banknak szükségessé vált önként csatlakoznia a kormány által kihirdetett energiacsökkentési célkitűzésekhez. 2022 őszén a Magyar Nemzeti Bank elindította átfogó energiahatékonysági és takarékosági programját. Az alábbi táblázat mutatja be ennek az eredményeit a Magyar Nemzeti Bank Logisztikai Központ épülete esetében.

A Logisztikai Központ teljes energia-felhasználásának bemutatása			
Teljes energia-felhasználás (kWh)	MNB Logisztikai Központ		Változás 2022-ben %
	2021.	2022.	
Villamos energia-fogyasztás	3 022 414	2 986 752	-1,2
Fűtés, melegvíz előállítás energia-felhasználása	1 415 021	1 040 793	-26,4
Összes energia-fogyasztás (kWh)	4 437 435	4 027 545	-9,2

Forrás: A Magyar Nemzeti Bank Környezetvédelmi Nyilatkozata

Ahogy a táblázatban jól látható az intézkedések bevezetésével sikerült a teljes energiafelhasználást 10%-kal csökkenteni. Fontos hangsúlyozni, hogy a Logisztikai Központban a munkafolyamatok rendkívül magas fokú automatizáltsággal zajlanak, továbbá az épület kifejezetten kiemelt biztonsági szintű, quasi „üzemként” működik. Ennek eredményeképpen az energiamegtakarítási intézkedések csak korlátozott mértékű villamosenergia-felhasználás csökkenéshez vezethettek. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a fűtési energiafelhasználásban az említett intézkedések hatására meghaladta a 25%-ot a fogyasztáscsökkenés mértéke. A fűtési célú energia megtakarításában magától értetődő, hogy szerepet játszott a relatíve enyhe téli időjárás is. Kiemelendő az a tény, hogy a teljesített több,

mint 26%-os megtakarításhoz az energiacsökkentésre irányuló tényleges intézkedések 80%-os mértékben járultak hozzá.⁷²

5.3.2. A Magyar Nemzeti Bank gépjárműflottájának energiafelhasználása

Az elmúlt három évben az üzemanyagfelhasználás több, mint 13%-kal csökkent. Érdekes, hogy ezzel egyidejűleg a gépjárműflotta futásteljesítménye kismértékben növekedett. A flotta átlagfogyasztása több, mint 16%-kal csökkent, ami elsősorban a gépjárműpark korszerűsítésének köszönhető. A részletes adatokat az alábbi táblázat tartalmazza.⁷³

Gépjárműflotta futásteljesítménye			
Gépjárműflotta üzemeltetés	2019. évi bázis	2022.	Változás 2019. évi bázishoz (%)
Éves össz. futásteljesítmény (km)	570 258	590 349	3,5
Felhasznált üzemanyag (l)	51 284	44 222	-13,8
Átlagfogyasztás (l/100 km)	8,99	7,49	-16,7
Éves átlagos futásteljesítmény (km/gépjármű)	16 051	15 565	-3,0
Átlagos napi futásteljesítmény (km/gépjármű)	44	43	-3,0

Forrás: A Magyar Nemzeti Bank Környezetvédelmi Nyilatkozata

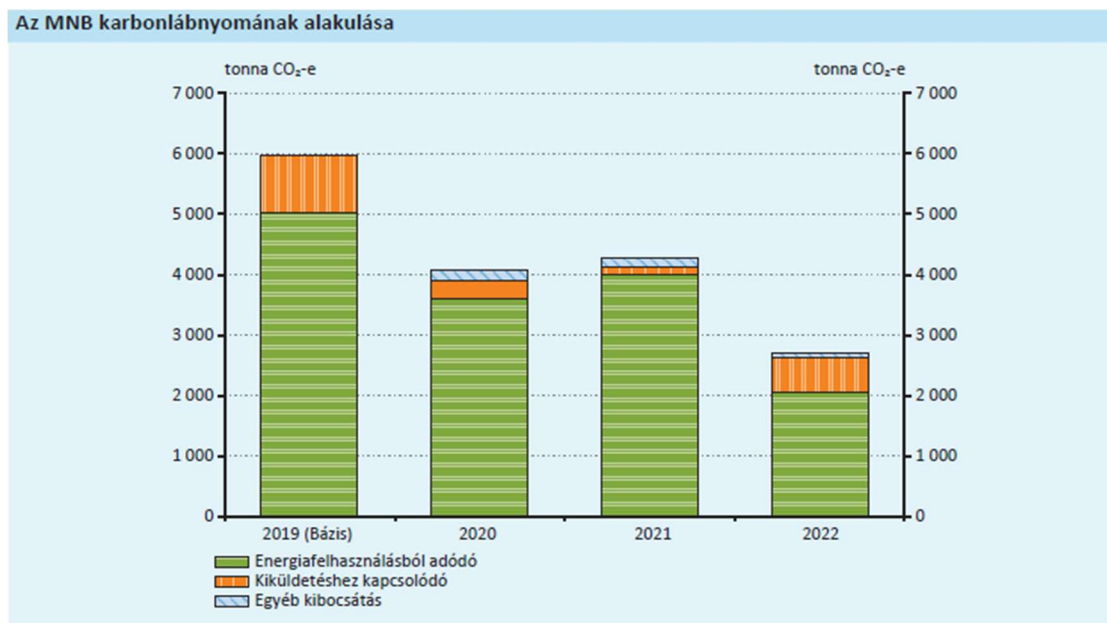
5.3.3. Levegővédelem

A Magyar Nemzeti Bank tevékenységéhez köthető levegőszennyezés szempontjából meghatározó az energiafelhasználáshoz, valamint a különböző kiküldetésekhez kapcsolódó szén-dioxid kibocsátás. A különféle technológiai eszközök károsanyag-kibocsátásának mértéke tulajdonképpen elenyésző. A Magyar Nemzeti Bank a 2020-2022. évi Környezetvédelmi Stratégiájában megfogalmazta azt a vállalást, hogy a 2022. év végére az operatív működéséből eredeztethető karbonlábnyomát legalább 30%-kal csökkenti. Nos, az alábbi táblázat elég jól mutatja, hogy a karbonlábnyom volumene több, mint 55%-kal, az egy főre jutó karbonlábnyom pedig közel 60%-kal csökkent a bázishoz képest.⁷⁴

⁷² Környezetvédelmi Nyilatkozat 17-18. o.

⁷³ Környezetvédelmi Nyilatkozat: 19. o.

⁷⁴ Környezetvédelmi Nyilatkozat: 19-20. o.

Forrás: A Magyar Nemzeti Bank Környezetvédelmi Nyilatkozata

5.3.4. Vízgazdálkodás

Az épületek vízfelhasználása főként a közösségi célú vízfogyasztáshoz, valamint egyes gépészeti rendszerek működéséhez (például épülethűtés, zöldfelület-locsolás) és az épületek takarításához kapcsolódik. Mivel az épületek korábbi években felmerült vízfogyasztási adatai nem állnak rendelkezésre, ezért a 2022. évi vízfelhasználási adatok bemutatása a lehetőség nyújtotta legfrissebb információkat tükrözi, amelyekből következtetést ily módon nem tudunk levonni.⁷⁵

Az MNB vízfogyasztási adatainak bemutatása				
Vízfogyasztás (m ³) / telephely	2022.			
	MNB Budai Központ	Logisztikai Központ	Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum	Összesen
Hálózati vízfelhasználás (m ³ /év)	16 997	2 279	7 193	26 469
Egy főre jutó ivóvíz felhasználás (m ³ /fő/év)				18,647
Vízfelhasználás saját kútból	-	8 672	-	8 672
Összesen	16 997	10 951	7 193	35 141

Forrás: A Magyar Nemzeti Bank Környezetvédelmi Nyilatkozata

5.3.5. Hulladékgazdálkodás

Az új épületekbe történő átköltözés során a szelektív hulladékgyűjtési rendszer adaptálásra került. A szelektív hulladékgyűjtési rendszer elemei az elmúlt három évben kerültek bővítésre a Tetra-Pak csomagolási hulladékkal, illetve bevezették a kávékapszulák szelektív módon

⁷⁵ Környezetvédelmi Nyilatkozat: 20. o.

történő gyűjtését. A hulladékgazdálkodás szempontjából az új épületekbe költözés nem befolyásoló tényező, így a 2022. évi adatok összehasonlíthatók a bázisadatokkal. A teljes hulladékmennyiség 2022 végén több mint 34%-kal alacsonyabb volt a bázis évhez képest.⁷⁶

⁷⁶ Környezetvédelmi Nyilatkozat: 21. o.

6. Zöld pénzügyi megoldások

A zöld pénzügyi megoldások egy olyan összefoglaló fogalom, amelybe azok a pénzügyi szolgáltatások (mint például hitelek, befektetések és egyéb pénzügyi termékek) tartoznak, amelyek kiemelten figyelembe veszik a környezetvédelmet és fenntarthatóságot. Ezenkívül magában foglalja az állami támogatásokat, illetve a pályázatokat is.⁷⁷ Itt szeretném kiemelni, azt a fontos tény, hogy sem az állami támogatások, sem a pályázatok nem tartoznak a Hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. (Hpt.) törvény hatálya alá, az alapján nem minősülnek sem pénzügyi szolgáltatásnak, sem pedig kiegészítő pénzügyi szolgáltatásnak.

Itt szeretném leszögezni, úgy ahogy a Nagy Zoltán – Sereg Péter szerzőpáros is tette, hogy a fentiek értelmében „a környezetvédelmi szempontokat figyelembe vevő pénzügyi szolgáltatások alapján igénybe vehető termékekre a szűkebb tartalmú zöld pénzügyi termékek kifejezés használandó.” Ebből kifolyólag én is azon az állásponton vagyok, hogy az állami támogatások, illetve pályázatok nem pénzügyi termékek, hanem *zöld pénzügyi megoldások*. Ezeken felül szeretném kifejezni egyetértésemet azon tekintetben, hogy ezen rendszerezés nem feltétlenül szorítkozik mereven a meghatározott határokra, mivel az állami támogatások összekapcsolhatók a zöld pénzügyi termékekkel, és fordítva is, ami szinergiákat hoz létre a kívánt célok elérésének érdekében.⁷⁸

A következőkben a zöld pénzügyi megoldások ismertetésére fog sor kerülni. Sajnálatos módon jelenleg a fogyasztói magatartásban a környezettudatosság nem kap elég nagy szerepet. Egy felmérés szerint a lakosság 41%-a hajlandó megfizetni a környezetbarát termékek növelt árát.⁷⁹ Ezen fogyasztók is csak kis mértékű többletköltséget, körülbelül öt és tíz százalék közötti értéket hajlandóak fizetni a környezetbarát termékekért.⁸⁰ Ezen okokból kifolyólag nagyon nagy szerepe van az államnak az ösztönzés tekintetében.

6.1. Zöld Otthon Program

A következő sorokban a Zöld Otthon Programot fogom bemutatni, ami véleményem szerint az utóbbi évek legjelentősebb támogatása, avagy zöld pénzügyi megoldása volt. Kijelenthető,

⁷⁷ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m. 5. o.

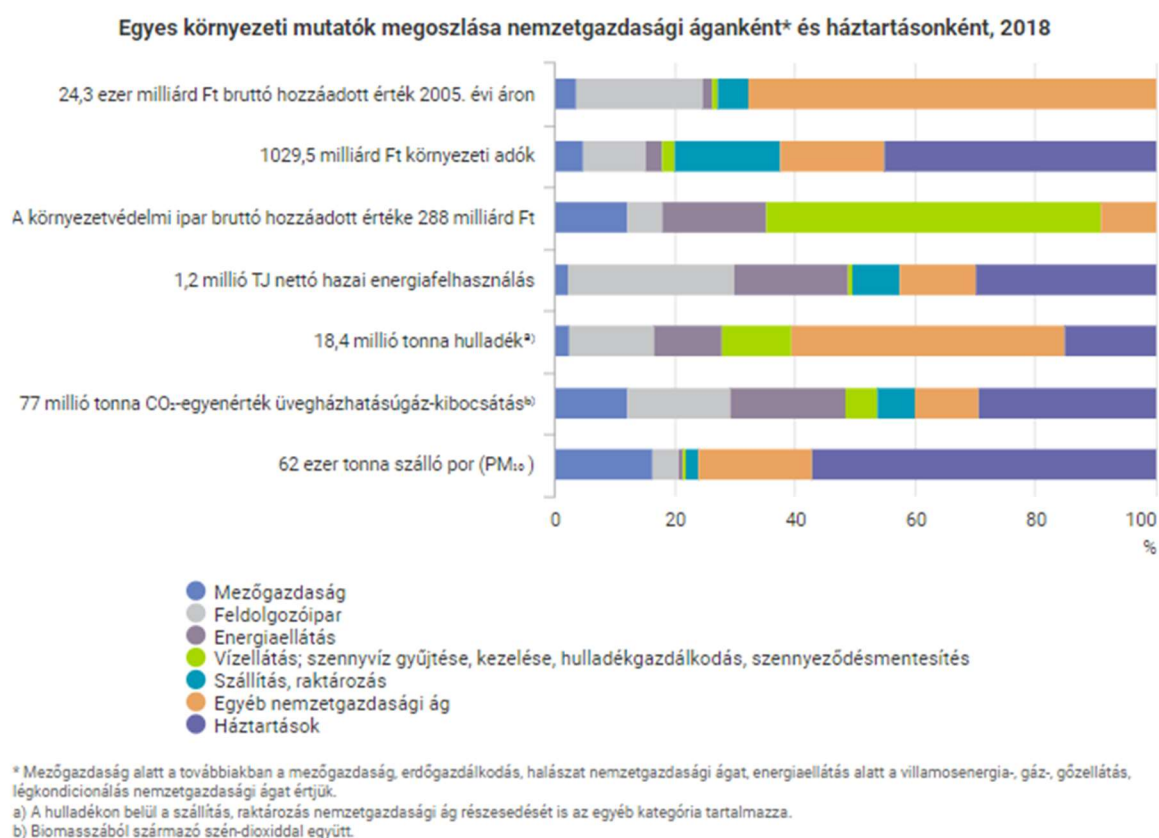
⁷⁸ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m. 5-6. o.

⁷⁹ VALKÓ LÁSZLÓ: Fenntartható/környezetbarát fogyasztás és a magyar lakosság környezeti tudata in A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Környezettudományi Intézetének tanulmányai, 18. szám; https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/8320/1/Bethlendi-P%C3%B3ra_21_3_M.pdf (2023. 11. 28.)

⁸⁰ BETLHENDI ANDRÁS – PÓRA ANDRÁS: Lakossági zöldpénzügyek: fókuszban a kereslet, Pénzügyi Szemle, 2021/3; 324.o.

hogy nem a véletlen műve, hogy a monetáris politika az ingatlanpiac felé tette meg az első zöld lépéseket. A lakóingatlanok felújítása és energiahatékonyságuk javítása komplex módon elősegítheti számos társadalmi, gazdasági és környezeti probléma megoldását.⁸¹

Nem mellékes a téma szempontjából, hogy az energiagazdálkodás kulcsfontosságú területté vált az átalakuló geopolitikai erőterben. Hazánkban az energiafelhasználás közel 30 százaléka a háztartások fogyasztásából ered, melynek döntő része, közel 60 százaléka, a lakóingatlanok hűtéséből, illetve fűtéséből származik, míg csupán 30 százaléka kapcsolódik a közlekedéshez. Az értelmezéshez segítséget nyújt a lenti ábra.⁸²

Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp>

Szükséges kiemelni, hogy a Magyar Nemzeti Bank szempontjából az úgynevezett „zöld hipotézis” is megalapozza a lakáspiac korszerűsítésének a létjogosultságát.⁸³ A hipotézis szerint a zöld ingatlanok alacsonyabb fenntartási költségei végett az ott élőknek magasabb lehet

⁸¹ Magyar Energiahatékonysági Intézet: Hazai felújítási hullám – A magyarországi lakóépületállomány energiahatékonysági korszerűsítésben rejlő lehetőségek, egyes támogatási eszközök széles körű hatásainak vizsgálata. 2021; https://mehi.hu/wp-content/uploads/2021/03/mehi_hazai_felujitasi_hullam_tanulmany_2021_v3_0.pdf (2023. 11. 28.)

⁸² Lásd bővebben: Központi Statisztikai Hivatal: Zöldgazdaság, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/zoldgazdasag/index.html> (2023. 11. 28.)

⁸³ MATOLCSY GYÖRGY: A gazdasági, a társadalmi, a pénzügyi és a környezeti fenntarthatósági szempontok megjelenése a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatában, Pénzügyi Szemle 2022/3; 331. o.

a törlesztésre rendelkezésre álló jövedelmük, aminek következtében csökken a hitelek nemfizetési kockázata. Emellett a szigorodó szabályozási környezet és a fogyasztói magatartás változása révén a zöld ingatlanok hosszú távon valószínűleg értékállóbbá válhatnak.⁸⁴

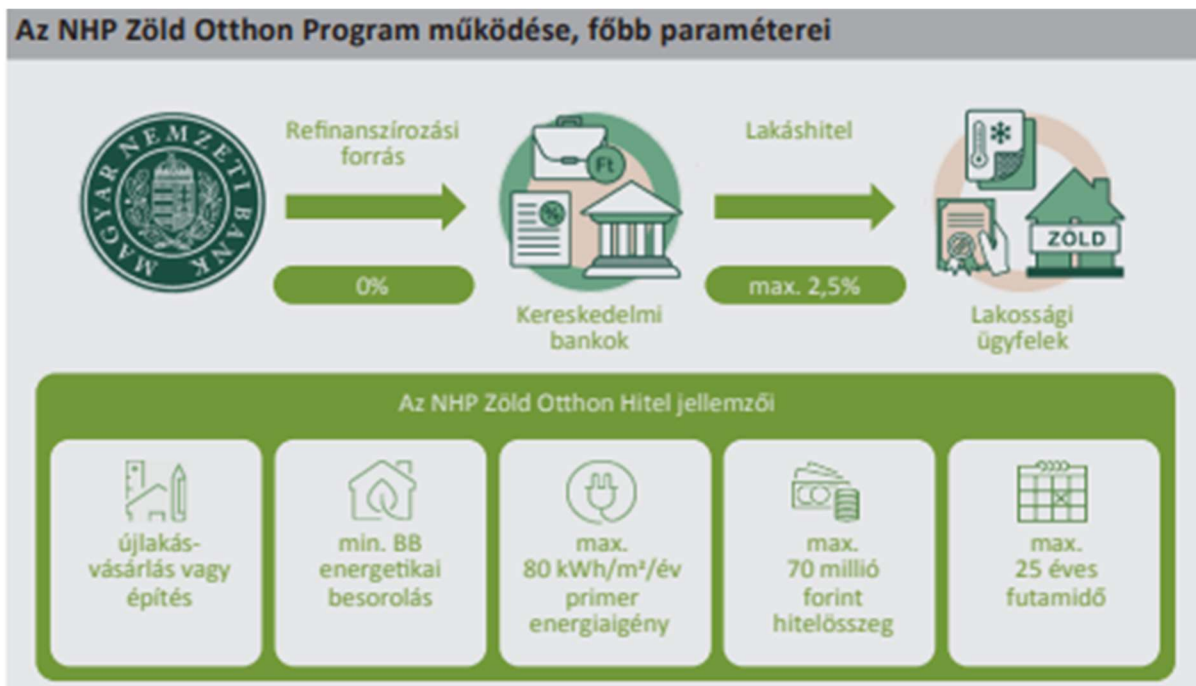
A Magyar Nemzeti Bank aktívabb részvétele azzal is magyarázható, hogy a *kereskedelmi bankok* nem vették figyelembe az ingatlanok energetikai jellemzőit a jelzáloghitelezési gyakorlatukban a programok bevezetése előtt. 2021 októberében indította el a Magyar Nemzeti Bank a Zöld Otthon Programot, annak érdekében, hogy ösztönözze a zöld jelzáloghitelezést. Ennek a programnak a kertében a Magyar Nemzeti Bank a kereskedelmi bankok számára 0 százalékos kamatozású hiteleket nyújt annak érdekében, hogy a kereskedelmi bankok ezen forrást felhasználva folyósíthassanak a *lakossági* ügyfelek részére jelzáloghiteleket, oly módon és feltételekkel, amelyet a Magyar Nemzeti Bank előre meghatározott.

A hitelnyújtás csak és kizárólag rendkívül magas energiahatékonyságú új lakások és családi házak építésére, valamint vásárlására irányulhat. Ezáltal a Magyar Nemzeti Bank eszköze célzottan és hatékonyan hozzájárulhat a modern, új lakóingatlanok létrejöttéhez, ezáltal pedig a lakhatási körülmények javulásához is.⁸⁵ Érzékelhető volt, hogy meglehetősen gyorsan népszerű lett a Zöld Otthon Program, amihez véleményem szerint nagyban hozzájárulhatott az is, hogy a Magyar Nemzeti Bank lehetőséget teremtett arra is, hogy a Zöld Otthon Programot össze lehessen vonni a Családi Otthonteremtési Kedvezményrel. Az eszköz sikerét mutatja, hogy 2022 elejétől ismét emelkedő trendet mutatott az új lakások vásárlására vagy építésére nyújtott hitelek összege, melyet lényegesen befolyásoltak a program által biztosított hitelek.⁸⁶ Ezt a háromlépcsős folyamatot kitűnően bemutatja a lenti ábra.

⁸⁴ Lásd bővebben: Lakossági zöld hitelezés Magyarországon <https://www.mnb.hu/letoltes/lakossagi-zold-hitelezes-magyarorszagon.pdf> (2023. 11. 28.)

⁸⁵ MATOLCSY GYÖRGY: i.m. 331-332. o.

⁸⁶ KOMLÓSSY LAURA – WINKLER SÁNDOR: A zöld lakáshitel-piac ösztönzése: az NHP Zöld Otthon Program in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében, A Magyar Nemzeti Bank tanulmánykötete a zöld monetáris politikai eszköztár első évről, 133-144. o.; A Magyar Nemzeti Bank tanulmánykötete a zöld monetáris politikai eszköztár első évről <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkoztar-első-everol.pdf> (2023. 11. 28.)

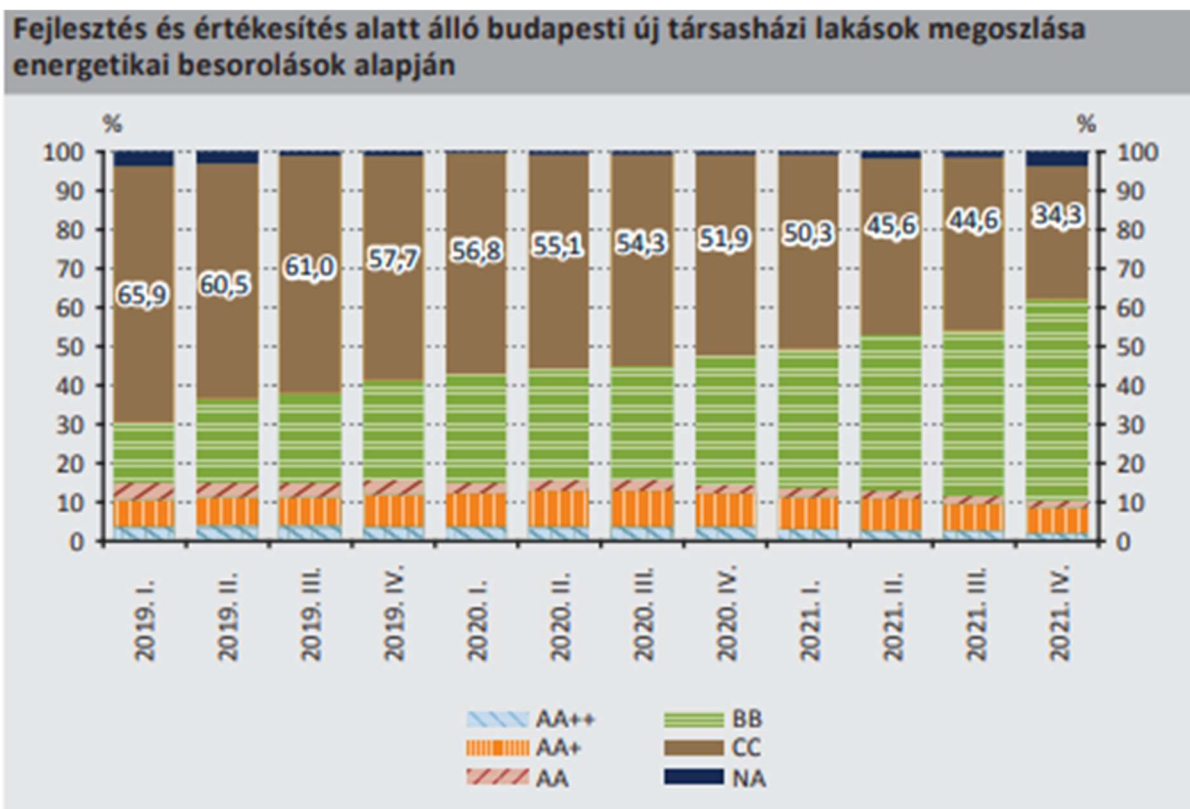

Forrás: Magyar Nemzeti Bank

Sajnálatos módon a Zöld Otthon Program 2022. szeptember 30-ával lezárult.⁸⁷ Ennek ellenére nagyon fontosnak tartottam bemutatni, hiszen a lenti ábra tökéletesen ábrázolja, hogy hogyan hatott ki a budapesti ingatlanpiacra⁸⁸ a program.

⁸⁷ Lásd bővebben: Zöld otthon program <https://www.mnb.hu/zold-otthon-program> (2023. 11. 28.)

⁸⁸ Lásd bővebben: HORVÁTH ÁRON, KISS HUBERT JÁNOS, MCLEAN ALIZ: Hat-e a lakóingatlanok ára az energiahatékonyság? in Közgazdasági Szemle, LX. évf., 2013. szeptember; 1025–1042. o.

Forrás: Eltinga-Lakásriport, MNB számítások

Véleményem szerint a Zöld Otthon Program olyan folyamatot indított el, amely által a kereskedelmi bankok kénytelenek lesznek versenyezni egymással (ám ez egy másik dolgozat témája is lehetne), hiszen a fenti táblázatban is jól látható, hogy az energiahatékony lakások piaca – legalábbis Budapesten – egyre csak nő. Szerintem kijelenthető, hogy a Zöld Otthon Program meglehetősen sikeresnek mondható, hiszen *piacalakító* hatásokkal bírt.

6.2. Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program

A jelzáloglevelek hosszú távú, kedvező árú finanszírozást biztosítanak a kereskedelmi bankok számára. Ezek jelzáloghitel-fedezetű kötvények, ami alacsonyabb kockázatot jelent a fedezetlen kötvényekhez képest. Ennek következtében biztonságosabb befektetésnek számítanak, így alacsonyabb hozamokat kell fizetni a bankoknak az ilyen források bevonásáért. A jelzáloglevelek hosszú lejáratú értékpapírok, így stabil forrásnak számítanak a hosszú lejáratú hitelek finanszírozásához, ami pénzügyi stabilitási szempontból igencsak előnyös. A jelzáloglevelet, mint jogi instrumentumot, a Jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény szabályozza.⁸⁹

⁸⁹ Lásd: 1997. évi XXX. törvény a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700030.tv> (2023. 11. 26.)

Az Magyar Nemzeti Bank aktívan támogatja a hazai zöld jelzáloglevelek piacának fejlődését különböző eszközökkel. A zöld jelzáloglevelek megjelenése nemcsak a banki finanszírozás stabilitását növeli, de piacépítő hatással is van a teljes jelzáloglevélpiacra, különösen új külföldi befektetők érkezése által. A zöld jelzáloglevelek révén javulhat az eszközök és források közötti lejárat szerkezet, és csökkenhet a hazai bankok közötti „jelzáloglevélkereszttulajdonlás” aránya, csökkentve ezzel az úgynevezett „fertőzési kitettséget”.

A zöld jelzálogleveleken keresztül támogatott zöld jelzáloghitelezés a fenntartható épületállomány kialakításához és a klímacélok eléréséhez is hozzájárul. Az energetikailag hatékony ingatlanok finanszírozására szolgáló zöld hitelek kedvező hozamkondíciói ösztönözhetik a kereskedelmi bankokat az ilyen konstrukcióval rendelkező jelzáloghitelek preferálására, ami pozitívan befolyásolhatja a hitelkamatokat. Az Magyar Nemzeti Bank célja, hogy a fenntarthatósági szempontok érvényesüljenek a lakáshitelek piacán is, és ezt támogatja különböző programok, például a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program és az NHP Zöld Otthon Program révén. A jegybank 2021. július 1-jétől módosította a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) szabályozást a zöld jelzáloglevélpiac kialakulásának elősegítése érdekében. Ezek az intézkedések összhangban vannak az Magyar Nemzeti Bank zöld jegybanki eszköztár stratégiájával, amely a környezeti fenntarthatóság széles körű figyelembevételét célozza meg a pénzügyi rendszerben legkésőbb az évtized végére.⁹⁰

⁹⁰ BORKÓ TAMÁS, HERBERT EVELY, HORVÁTH BALÁZS ISTVÁN: Egy új piaci szegmens létrejötte: A hazai zöld jelzáloglevél-piac jegybanki ösztönzése in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022), 90-94. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkoztar-elseo-everol.pdf> (2023.11.26.)

7. Zöld pénzügyi termékek – a kereskedelmi bankok szerepe

Szükséges tisztázni, hogy a zöld pénzügyi termékek olyan pénzügyi szolgáltatásokat és kiegészítő pénzügyi termékeket jelentenek, amelyek elsődlegesen a környezetvédelmi szempontokra és a fenntarthatóságra összpontosítanak. A kereskedelmi banki szektor is észrevette, hogy Magyarországon a fogyasztókat csak jelentős mértékű kamattámogatásokkal lehet a fenntarthatóság felé terelni a pénzügyek világában.

Különböző kutatások eredményei azt mutatják, hogy a 15 százalék az a mérték a törlesztőrészlet-kedvezmény tekintetében, amelynél a hitelt felvenni szándékozók többsége a zöld hitelek mellett döntene. A probléma ezzel az, hogy ez a szám csak úgy érhető el, hogy jelentős mértékű kamatkedvezményt kell nyújtaniuk a bankoknak, amely nagyban rontaná a jövedelmezőségüket, így kijelenthető, hogy gyakorlatilag ez állami támogatás nélkül nem megvalósítható.

A dolgozat közjogi hangvétele okán nem tér ki arra, hogy ismertesse az egyes bankok feltételrendszereit, illetve, hogy mely bankok, milyen konstrukciókat alkalmaznak. Csak említésszinten kerül taglalásra egy-egy kereskedelmi banki szolgáltatás, illetve egy online adatbázisból lekérdezhető összehasonlításra fog sor kerülni. Amiket szeretnék kiemelni, azok a zöld lakáshitelek, amelyeknél a kereskedelmi bankok versenyeztek egymással, ám a már előző fejezetben említett Zöld Otthon Program keretei által biztosított különféle konstrukciók már nem elérhetőek.⁹¹ Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy a Magyar Nemzeti Bank 2023. áprilisában bejelentette⁹² a *Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelt*.⁹³ Az alábbi két ábra megmutatja, hogy egy 20 éves futamidő esetében egy új lakás vásárlásra felvett 30 millió forintos Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel THM-je hogy alakul, illetve ugyanezekkel a feltételekkel egy „sima” lakáshitel (használt lakás vételére) THM-ének mennyi a mértéke. Mindkét összehasonlításhoz ugyanazt a kalkulátort⁹⁴ használtam.

⁹¹ Lásd bővebben a témához kapcsolódó cikkekben: Vége a jó világnak: elapad a szuperkedvezményes zöldhitel-forrás https://privatbankar.hu/cikkek/szemelyes_penzugyek/vege-a-jo-vilagnak-elapad-a-szuperkedvezmenyes-zoldhitel-forras.html (2023. 11. 28.); Nagy László Nándor: Délibáb volt a zöld hitel újraindítás, lépést váltott a lakáshitelek kamatemelése <https://tudastar.money.hu/hir/20220422/delibab-volt-a-zold-hitel-ujrainditas-lepest-valtott-a-lakashitelek-kamatemelese/> (2023. 11. 28.)

⁹² Lásd bővebben: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel, <https://minositetthitel.hu/> (2023. 11. 28.)

⁹³ Lásd bővebben a témához kapcsolódó cikkekben: Nagy Botond: Hódító útra indultak a zöld lakáshitelek, milliókat spórolhatsz rajtuk <https://www.portfolio.hu/bank/20230605/hodito-utra-indultak-a-zold-lakashitelek-milliokat-sporolhatsz-rajtuk-619464> (2023. 11. 28.); Megjöttek a kedvezményes zöld lakáshitelek <https://www.origo.hu/gazdasag/20230831-zold-minositett-fogyasztobarat-lakashitel-bank-ingatlan.html> (2023. 11. 28.)

⁹⁴ <https://bank360.hu/> (2023. 11. 28.)

Zöld kamatkedvezményrel az energia megtakarítás felé			
CIB BANK CIB 10 Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel	Törlesztőrészlet 241 543 Ft Kamatperiódus: 10 év	THM 7,76%	Visszafizetendő 57 976 920 Ft
Futamidő: 120-360 hó Éves kamat: 7,39-7,99% THM: 7,76-8,41%	Információ	Hitel teljes díja: 27 976 920 Ft Kamat: 27 970 320 Ft, Kezdeti díj: 6 600 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK
Bank360 TIPP			
ERSTE Piaci kamatozású Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel 10 éve...	Törlesztőrészlet 243 332 Ft Kamatperiódus: 10 év	THM 7,88%	Visszafizetendő 58 479 720 Ft
Futamidő: 120-360 hó Éves kamat: 7,69-7,89% THM: 7,84-8,28%	Információ	Hitel teljes díja: 28 479 720 Ft Kamat: 28 399 680 Ft, Kezdeti díj: 12 600 Ft, Folyamatos díj: 67 440 Ft	RÉSZLETEK
MBH BANK MBH Zöld Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel	Törlesztőrészlet 244 767 Ft Kamatperiódus: fix	THM 7,91%	Visszafizetendő 58 744 080 Ft
Futamidő: 60-360 hó Éves kamat: 7,64-7,64% THM: 8,11-8,28%	Információ	Hitel teljes díja: 28 744 080 Ft Kamat: 28 744 080 Ft, Kezdeti díj: 0 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK

Forrás: Bank360.hu

Akár 40 000 Ft jóváírással			
CIB BANK CIB Végig Fix	Törlesztőrészlet 247 152 Ft Kamatperiódus: 20 év	THM 8,08%	Visszafizetendő 59 323 080 Ft
Futamidő: 120-240 hó Éves kamat: 7,69-7,99% THM: 8,08-8,48%	Információ	Hitel teljes díja: 29 323 080 Ft Kamat: 29 316 480 Ft, Kezdeti díj: 6 600 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK
Raiffeisen Bank Raiffeisen MindigFix 20 lakáshitel	Törlesztőrészlet 271 850 Ft Kamatperiódus: 20 év	THM 9,49%	Visszafizetendő 65 244 000 Ft
Futamidő: 240-240 hó Éves kamat: 9-10,20% THM: 9,33-10,69%	Információ	Hitel teljes díja: 35 244 000 Ft Kamat: 35 244 000 Ft, Kezdeti díj: 0 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK

Forrás: Bank360.hu

Végezetül szükségesnek tartom kiemelni a zöld kötvényeket. Az első zöld kötvény kibocsátása 2020. június 2-án ment végbe, ami egy 15 éves futamidejű, euróban megnevezett kötvény volt, melyet kifejezetten nagy érdeklődés övezett.⁹⁵ Ennek eredményeképpen megjelentek a forintban denominált Zöld Magyar Államkötvények 2021. április 22-én, melyet jogi személyek mellett természetes személyek is vásárolhatnak, ám ezeknek a megtérülése több, mint 10-20 évet jelenthet.⁹⁶

A Magyar Nemzeti Bank aktívan támogatja a hazai vállalati kötvények piacát, bemutatva a különbségeket a kibocsátók és jellemzőik között. A vállalati kötvények adósság jellegű értékpapírok, amelyeket a vállalatok tőkejavításra, beruházásra, adósság-refinanszírozásra vagy vállalatfelvásárlásra használnak. Ezeket a befektetők kölcsönadják a kibocsátónak, cserébe

⁹⁵ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m. 8. o.

⁹⁶ Lásd bővebben: Zöld pénzügyi megoldások Zöld befektetések <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/csaladi-zold-penzugyek/zold-penzugyi-megoldasok/zold-befektetesek> (2023. 11. 28.)

kamatfizetésekért és tőketörlesztésért. A jelzálogleveleket jelzálogbankok bocsátják ki, általában lakossági és kereskedelmi ingatlanokkal fedezve. Az MNB támogatása révén a vállalati- és jelzálogkötvénypiac dinamikusan fejlődik Magyarországon. Az Magyar Nemzeti Bank Növekedési Kötvényprogramjának hála a vállalati kötvénypiac kifejezetten növekedett, és a zöld kötvények piaca is kialakult, ami a fenntarthatóságot segíti elő. Az Magyar Nemzeti Bank Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programja a jegybanki támogatást a zöld jelzálogkötvények piacának fejlesztésére összpontosítja, hozzájárulva a zöld jelzáloghitelezési folyamatokhoz és az energiahatékonyságú ingatlanok építéséhez.⁹⁷

⁹⁷ BÉCSI ATTILA, BOGNÁR GERGELY, VARGA MÁRTON: A magyarországi zöldkötvény-ökoszisztéma és a kapcsolódó jegybanki programok in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022), 69-72. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-elso-everol.pdf> (2023.11.26.)

8. Összegzés, következtetések, de lege ferenda javaslatok

Összességében kijelenthető, hogy a Magyar Nemzeti Bank az elmúlt években jelentős változtatásokat eszközölt, ami által képes volt előrelépést tenni a fenntarthatóság irányába. Véleményem szerint azonban ezek az intézkedéseket még tovább kell fejleszteni. Hiszen alapvetően jelenleg még nem mondható az, hogy befektetni egy fenntartható konstrukcióba megéri rövid távon. A lakossági piaci szereplők pedig véleményem szerint azért nem fognak a zöld megoldások felé lépni, mert még nem éri meg nekik a kockázat, a vállalatok pedig szintén csak akkor fognak változtatásokat eszközölni, ha az nekik pénzügyileg *megéri*.

Igazából egy olyan szabályozást kellene alkotni mind nemzetközi- mind hazai szinten, amely azt eredményezné végsősoron, hogy megnő a kereslet a zöld pénzügyi termékek iránt. Ehhez természetesen szükségesek a kamattámogatások és a hasonló eszközök. Viszont ennél a pontnál szeretném kiemelni, hogy ehhez a monetáris politika – legalábbis véleményem szerint – kevés. Ehhez erőteljesebben be kell vonni a fiskális politikát is. Szeretném kijelenteni továbbá, hogy az én véleményem az az, hogy ez már inkább politikai kérdés és nem jogi. A politikának kellene abba az irányba mennie, hogy az egyes pártok egymással versengjenek, hogy ki tud jobb környezetvédelmi politikai programot hirdetni a kampányában. Nyilvánvaló, hogy ez még a mai Magyarországon sajnos hiú ábránd. Ennek szociológiai indokai vannak.

Én személy szerint úgy gondolom, hogy a fordulópont akkor fog bekövetkezni, amikor elindul egy olyan társadalmi diskurzus, amelynek a témája a fenntarthatóság. Ezt elősegíti a Magyar Nemzeti Bank is, hiszen a dolgozatban említett ingyenes online képzések, amelyek nem is feltétlen a szakembereknek szólnak, véleményem szerint kiválóak, pontosan azért, mert *bárki* elérheti őket, és ebben van a kulcs.

Az olyan programokból pedig, mint a Zöld Otthon Program, még több szükséges annak érdekében, hogy a kereskedelmi bankok versenyezzenek egymás ellen, és ők is átállítsák a hitelportfóliójukat olyanra, ami fenntarthatóbb. Amit még nagyon szeretnék kiemelni dolgozatom zárásakor, az az, hogy még több *erőforrást* kell csoportosítani, még több *támogatást* kell adni és még kedvezményesebb *hiteleket* kell nyújtani az agrárium, a szél- és naperművek, illetve a zöld épületek építéséhez/meglévő épületek zöldítéséhez, mert véleményem szerint ezek hosszú távon környezeti szempontból a legmegtérülőbbek.

9. Irodalomjegyzék

Felhasznált szakcikkek:

ANNE KELLY: ESG is investment strategy in Environmental Law Reporter; 8-2023

ARADVÁNYI PÉTER, BALÁZS FLÓRA, LÓRÁNT BALÁZS: Nemzetközi fejlemények a zöld jegybanki

programok és gyakorlatok terén in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022);
<https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erlso-everol.pdf> (2023. 11. 26.)

BÉCSI ATTILA, BOGNÁR GERGELY, VARGA MÁRTON: A magyarországi zöldkötvény-ökoszisztéma és a kapcsolódó jegybanki programok in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022).;
<https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erlso-everol.pdf> (2023.11.26.)

BETLHENDI ANDRÁS – PÓRA ANDRÁS: Lakossági zöldpénzügyek: fókuszban a kereslet in Pénzügyi Szemle, 2021/3;

BORKÓ TAMÁS, HERBERT EVELY, HORVÁTH BALÁZS ISTVÁN: Egy új piaci szegmens létrejötte: A hazai zöld jelzáloglevél-piac jegybanki ösztönzése in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022);
<https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erlso-everol.pdf> (2023.11.26.)

BOTOS KATALIN, HALUSTYIK ANNA, KOVÁCS ERIKA, PETRIK FERENC, RUSZNÁK TAMÁS, TOMORI ERIKA: Bankjog (2003);

DEÁK VIKTÓRIA: MNB Zöld Program in Polgári Szemle 17. évf. 4–6. szám, 2021,

ELEKES ANDREA: Fenntartható növekedés – fenntartható pénzügyi szolgáltatások az Európai Unióban. Pénzügyi Szemle, 2018/3

HARAN C: Political economy of green finance: Analysing its effect on the development of legal framework in: Indian Journal of Integrated Research in Law; Volume III Issue III;

HERMANN VERONIKA: Az egészséges környezethez való jog átfogó védelme az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában; Doktori értekezés (2016)

HORVÁTH ÁRON, KISS HUBERT JÁNOS, MCLEAN ALIZ: Hat-e a lakóingatlanok árara az energiahatékonyság? in Közgazdasági Szemle, LX. évf., 2013. szeptember

JAVIER EL-HAGE: Are mandatory ESG disclosures the solution to misleading ESG ratings?

JULI PONCE: Nudging's Contributions to Good Governance and Good Administration – Legal Nudges in Public and Private Sectors, (with: Foreword by Ismael Peña-López, Preliminary Considerations by Cass R. Sunstein, Afterword by Ricardo Rivero Ortega)

KOLOZSI PÁL PÉTER – LADÁNYI SÁNDOR – STRAUBINGER ANDRÁS: Pénzügyi eszközök klímakockázatának mérése – Módszertani kihívások és jegybanki gyakorlat in Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 1. szám

KOLOZSI PÁL PÉTER, LADÁNYI SÁNDOR, STRAUBINGER ANDRÁS: Módszertani kihívások és jegybanki gyakorlat in Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 1. szám, 2022. március; <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-21-1-je1-kolozsi-ladanyi-straubinger.pdf>

KOMLÓSSY LAURA – WINKLER SÁNDOR: A zöld lakáshitel-piac ösztönzése: az NHP Zöld Otthon Program in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében, A Magyar Nemzeti Bank tanulmánykötete a zöld monetáris politikai eszköztár első évről, <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkoztar-első-everol.pdf>;

LÓRÁNT BALÁZS, SZABADKAI DÁNIEL: A zöldkötvény standardok, mint a fenntartható finanszírozás alapjai in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022).; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkoztar-első-everol.pdf> (2023.11.26.)

MARINKÁS GYÖRGY: Az egészséges környezethez való jog, mint alapvető emberi jog – Lehetséges megközelítések az egyes emberi jogvédelmi mechanizmusok gyakorlata alapján, különös tekintettel az őslakos népeket érintő kérdésekre in: Agrár- és Környezetjog; 2020. 29. szám

MATOLCSY GYÖRGY: A gazdasági, a társadalmi, a pénzügyi és a környezeti fenntarthatósági szempontok megjelenése a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatában in Pénzügyi Szemle 2022/3

MATOLCSY GYÖRGY: A versenyképesség mint a fenntarthatóság meghatározó feltétele in Pénzügyi Szemle (2020), 65 (2. különszám)

MATOLCSY GYÖRGY: Fejlesztő állam és bővülő piac. *Növekedés.hu*, 2020. július 13., <https://novekedes.hu/mag/matolcsy-gyorgy-fejleszto-allames-bovulo-piac>

NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: A pénzügyi közvetítőrendszer a környezetvédelem szolgálatában, avagy a zöld pénzügyi megoldások in Pro Futuro; 2022/2/12400 8. o.

PÁNOVICS ATTILA: A fenntartható finanszírozás felelőssége – újabb lépések az Európai Beruházási Bank elszámoltathatósága érdekében (EJ, 2023/4., 30-36. o.)

PINTÉR ÉVA – DEUTSCH NIKOLETT: A fenntartható fejlődés elvei és azok érvényre jutása a banki gyakorlatban (I. rész) in Vezetéstudomány XLII. Évf. 2011. 12. Szám

SEBESTÉNY GÉZA: A jövő jegybankja zöld – Fenntarthatóság és monetáris politika Magyarországon in Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 4. szám, 2022. december

TÓTH BALÁZS, LIPPAI-MAKRA EDIT, SZLÁDEK DÁNIEL, KISS GÁBOR DÁVID: Az ESG-információk hozzájárulása az európai bankok pénzügyi stabilitásához in Pénzügyi Szemle 2021/3

VALKÓ LÁSZLÓ: Fenntartható/környezetbarát fogyasztás és a magyar lakosság környezeti tudata in A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Környezettudományi Intézetének tanulmányai, 18. szám; https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/8320/1/Bethlendi-P%C3%B3ra_21_3_M.pdf

Felhasznált források a Magyar Nemzeti Bank weboldaláról

A Magyar Nemzeti Bank 2023. évi Környezetvédelmi nyilatkozata; <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-kornyezetvedelmi-nyilatkozat-2023-hun-vegleges.pdf>

<https://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer>

<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/csaladi-zold-penzugyek/zold-penzugyi-megoldasok/zold-befektetesek>

<https://www.mnb.hu/greenfinance>

<https://www.mnb.hu/greenfinance/esemenyek>

<https://www.mnb.hu/greenfinance/kepzesek>

<https://www.mnb.hu/letoltes/lakossagi-zold-hitelezes-magyarorszagon.pdf>

<https://www.mnb.hu/zold-otthon-program>

Magyar Nemzeti Bank: Civil Konzultáció A környezetileg is fenntartható gazdasági növekedés elősegítéséről 4. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-zold-penzugyek-civil-konzultacio-osszefoglalo-tanulmany.pdf>

Egyéb felhasznált internetes források

Bank of England - Bank Rate increased to 0.5% - February 2022; <https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-summary-and-minutes/2022/february-2022> (2023. 11. 26.)

Bank of England - Greening our Corporate Bond Purchase Scheme; <https://www.bankofengland.co.uk/markets/greening-the-corporate-bond-purchase-scheme> (2023. 11. 26.)

Federal Reserve Board - Federal Reserve Board announces it has formally joined the Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System, or NGFS, as a member; <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/bcreg20201215a.htm> (2023. 11. 26.)

<https://bank360.hu/>

<https://beconomist.hu/gyik>

<https://climatescenarios.org/primer-legacy/what-are-climate-change-scenarios>

https://climatestrategy.es/en/informe_15.php

<https://eco.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/gtk-2023-oktober/bovul-mnb-szte?objectParentFolderId=26018>

<https://gtk.nje.hu/hirek/2023-08-04-trendi-valaszthato-kurzusok-a-gtk-n>

<https://minositetthitel.hu/>

<https://www.bib-edu.hu/kurzusok?page=0>

<https://www.bib-edu.hu/rolunk>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/paris-agreement/>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/zoldgazdasag/index.html>

<https://www.metropolitan.hu/kurzus/penzugyi-szabalyozasi-es-felugyeleti-szakember-sztk>

<https://www.tisztajovo.hu/fogalomtar/klimaszcenariok>

<https://www.visualcapitalist.com/the-most-carbon-intensive-sectors-in-the-world/>

Zöld kötvény kibocsátási potenciál felmérése és az EU Fenntartható Pénzügyi Taxonómia használhatóságának vizsgálata – Vállalati felmérés a fenntartható finanszírozásról Magyarországon – Letölthető tanulmány (Deloitte, 2021.); <https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/energia-energiahordozok/articles/mnb-vallalati-felmeres-a-fenntarthato-finanszirozasrol-Magyarorszagon.html>

Felhasznált újságcikkek

<https://hirado.hu/kulfold/cikk/2023/03/17/ujabb-amerikai-bank-kerult-a-csod-szelere-a-penzugyi-vilag-lelegzetviisszafojtva-koveti-a-fejlemenyekeket>

https://privatbankar.hu/cikkek/szemelyes_penzugyek/vege-a-jo-vilagnak-elapad-a-szuperkedvezmenyes-zoldhitel-forras.html

<https://tudastar.money.hu/hir/20220422/delibab-volt-a-zold-hitel-ujranyitas-lepest-valtott-a-lakashitelek-kamatemelese/>

<https://www.origo.hu/gazdasag/20230831-zold-minositett-fogyasztobarat-lakashitel-bank-ingatlan.html>

<https://www.penzcentrum.hu/gazdasag/20230313/ujabb-nagybank-jelentett-csodot-rendkivuli-bankvalsagellenes-lepesek-johetnek-1134943#i>

<https://www.portfolio.hu/bank/20230605/hodito-utra-indultak-a-zold-lakashitelek-milliokat-sporolhatsz-rajtuk-619464>

A témához kapcsolódó meghallgatott előadások

BATTA JUDIT – Vállalati hitelek, zöld pénzügyek – előadás a Pénzügyi Jogi Akadémia (Budapest Institute of Banking) keretein belül – Budapest, 2023. február 17.

Pénzügyi Jog 1. előadás, Nagy Zoltán előadása (Miskolci Egyetem, 2023. 11. 27.)

Felhasznált jogszabályok:

1997. évi XXX. törvény a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700030.tv> (2023. 11. 26.)

2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300237.tv>)

2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300139.tv>)

2020/852 Rendelet a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról – (<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/assessing-environmentally-sustainable-investments.html>)

Európai Zöld Megállapodás (https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu)

Párizsi Megállapodás ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019(01)))